

PAIMES-
TAAVATUKOGU

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 18. V aastakäik **TEATAJA** 15. septembril 1930.

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:	Toimetus:	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45	1/1 lhk. . . kr. 40.00
Poolaastas . . . „ 1.50	Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35	1/2 „ . . . „ 22.00
Välismaale . . . „ 5.00	Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval	1/4 „ . . . „ 12.00
Poolaastas . . . „ 3.00	12—2 p. l.	Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Võlgnike kuritahtlik kõrvalehoid oma kohustiste täitmisest. Tollirahu. Käesoleva aasta prahituru seisukord äärmiselt vilets. Praktilisi näpunäiteid rahvusvahelise kaubanduse vahekohtu asjus. Sadamatõõde korraldamise ümber. Prantsuse kartulitoodang ja kartulite sisse- ning väljavedu. Kaubandus-Tööstuskoja Teataja kirjavahetus. Ärideregister. Abieluvaranduse lahutamise lepinguid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Toiduainete turg. Vähisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Võlgnike kuritahtlik kõrvalehoid oma kohustiste täitmisest.

Järjest sagenevad juhtumid, et tuleb avalikuks, et inimesed kergemeelselt teevad laene või hakkavad vastutajaks teiste võlgade eest, kuid hiljem hoiduvad oma kohustiste täitmisest.

Need nähted on kujunenud mõnel pool — eriti vabariigi lõunapoolseis maakonnis — hulgalis- teks, ähvardades hävitada krediidi kui ühe praegusaja tähtsama majandusteguri alused, sest puudub kindlus, et laenusaja oma võla korralikult tasub ja mitte kuritahtlikult selle tasumisest ei hoidu kõrvale.

Selle küsimuse kohta esitas käesoleva aasta kevadel Eesti Ühistegelise Liit hra riigivanemale märgukirja palvega algatada vastavaid seadusi, mis takistaksid võlgade tasumisest kõrvalehoidumist. Oma poolt esines liit ettepanekuga praegu maksvais seadusis läbi viia muudatusi.

Ärillisis ringkonnis on juba pikemat aega vahetatud mõtteid ja avaldatud soove, et siin tuleks otsida tervendusabinõusid. Küsimus on korduvalt olnud arutusel Kaubandus-tööstuskoja organeis ja selle tulemusena on nüüd Koda majandus- ministeriumile teinud teatavaks oma seisukohad

küsimuse asjus, eriti Eesti Ühistegelise Liidu poolt esitatud põhimõtete kohta.

Ei ole mingit kahtlust selle kohta, et meil kergemeelsete laenude tegemine ja nende eest vastutamine on nii laialiselt maad võtnud, et see asjaolu ähvardab kujuneda rahvuslikuks hädaohuks. Mõni aeg tagasi avaldati ühel või teisel puhul lootust, et see hädaohtlik rahvusmajanduslik nähe aegamööda oma teravuse kaotab, kuid elu on näidanud, et ses asjas seadusandluse kaastegevuseta niipea paranemist ei või oodata. Et meie seadusandlus sellest küljest on puudulik, on väljaspool kahtlust, ja seaduste puudulikkus tuleks kiiresti kõrvaldada. Seadusandluse suund ses mõttes peaks olema selge: tuleks luua seaduslikud garantiid selleks, et võlausaldaja võlgnikule antud laenu võimalikult kiiresti kätte saaks. Muidugi ei või loota, et seaduse määrused osutuvad küllaldaseks selleks, et normaaloitud võlgade lahendamisel nende määruste jõul iseenesest tagasi pöörduvad, kuid siiski ei või alahinnata ka seaduste tähtsust.

Mis puutub üksikuisse Eesti Ühistegelise

Liidu poolt soovitatud abinõudesse, siis tähendame nende kohta järgmist:

1. Tuleb tingimata tunnistada tarviliseks seaduse määrus, mille alusel kohtuotsusi täitvail ametnikel oleks õigus võlgniku juures toime panna isiklikku läbiotsimist. Sarnane määrus on välismaades juba ammuigi maksvusel ja meil ei ole mingit põhjust seda võimalust mitte lubada. Ses mõttes tuleks muuta vastav paragraaf tsiv. kohtupid. seaduses.

Ühenduses sellega tuleks muuta samas seaduses ka see paragraaf, mis annab võlgnikule õiguse sel korral, kui võlausaldaja nõudja ei ilmu võlgniku vara üleskirjutamisele, üleskirjutatud vara hinnata oma heaksarvamise järele. Hindamisõigus peaks sarnasel korral olema kohtupristavil.

2. Ühistegeline Liit soovitab, et aktsiaseltside ja osa- ning teiste ühingute juhatuse liikmete kohta tuleksid maksta panna ühingu maksujõuetuks tunnistamise korral umbes samasugused tsiviilõiguslikud tagajärjed, mis on ette nähtud isiklike ettevõtjate kohta.

Selle ettepaneku mõte ei ole täiesti arusaadav. Kui selle ettepaneku sisu peaks seisma selles, et ühingute juhatuse liikmeid tuleks ühingu maksujõuetuse korral vangistada samuti, nagu vangistatakse kaubanduslikult tegutsevaid füüsilisi isikuid nende maksujõuetuse korral, siis peab tähendama, et sarnane talitus ei ole juriidiliselt põhjendatud. Ühingu juhatuse ei aja asju mitte oma isiklikul arvel ning oma enese eest, vaid ta toimetab neid peakoosoleku volitusel ning juhtnõude järele, mida peakoosolek talle annab. Juhatusel on peakoosoleku usaldus ja kriminaalse iseloomuga tagajärjed juhatuse väärttegevuse eest põhjenevad tähendatud usalduse rikkumises või ka kuritarvituses. Need kriminaalkaristused on juba maksta pandud 1927. aasta seadusega aktsiaseltside ja osühingute suhtes ning kui kohtud neid karistusemäärusi energiliselt kasutaksid, peaks sellest esialgu jatkuma. Küll aga oleks soovitav, et tähendatud seaduses ettenähtud karistused laiendataks ka kooperatiiv-ühingute juhatuse ja nõukogu liikmete peale.

3. Ühistegeline Liit soovitab maksujõuetuse korral lubada kõigi nende isikute vahi alla võtmist, kelle kohustised on tekkinud ärilisist tehinguist, samuti ka nende kohustiste eest kaveerimisest.

Selle kohta olgu tähendatud, et maksvate seaduste järele juba valitseb sarnane kord, nagu Liit seda soovitab, ning suuremaid muudatusi selles asjas ei näi olevat tarviline ette võtta. Viimasel ajal on kohtud hakanud vahi alla võtmise

otsusi tegema hoopis lihtsamal korral ja kiiremini kui seda oli märgata vene ajal, nii et siin käesolev küsimus teatud viisil juba on leidnud lahendamist. Mis aga puutub vahi alla võtmisesse kaveerimise eest, siis oleks see täies ulatuses võimalik ainult sel korral, kui maksta pandaks kord, mille järele ka mitte-kaubanduslikult tegutsevaid isikuid võlgade pärast saaks võtta vahi alla. Nii viisi vahi alla võtmise juhtumeid aga laiendada on vaevalt tarviline, sest ajalooliselt on ikka olnud säärane kord, et vahi alla võtmise on võimalik olnud ainult kaubanduslikul alal tekkinud võlgade eest.

4. Ühistegeline Liit soovitab lõppeks lubada võlgnike töömajja paigutamist, kui nad tõrguvad vabatahtlikult oma võimete kohaselt võlgu tasumast. Kas sarnane abinõu annab soovitud tagajärgi, on väga küsitav. Töömajade organiseerimine on seotud suurte kuludega ja kuigi need kulud kaetakse töömajadesse paigutatud isikute töötasust, on vaevalt loota, et sellest tasust veel midagi üle jääb nõudjate kasuks. Ka ei ole rahvamajanduslikult soovitav, kui väga palju inimesi oma harilikust tööst ja tegevusest töömajadesse paigutamise läbi isoleeritakse.

Peale Ühistegelise Liidu poolt soovitatud abinõude oleks aga tungivalt tarviline tarvitusele võtta veel teisi abinõusid selleks, et kindlustada võlausaldajate huve. Ses mõttes tuleks meie tsiviilseadusi osalt muuta ja osalt täiendada, sest meie Balti eraseadus on ses suhtes väga puudulik ja vananenud. Nimelt tuleks meil esikätt panna maksta kaks tsiviilõiguslikku instituti, mida välismaade seadused juba ammu tunnevad, mis aga meil ei ole välja arendatud. Kui nende institutide märkimiseks tarvitada saksa seadusandluse terminoloogiat, siis oleksid need *Eigentumsverbehalt* ühelt poolt ja *Sicherungsbereignung* (constitum possessorium) teiselt poolt. Omandusõiguse reservatsioon jätab omandusõiguse omanikule ka pärast seda, kui ta teatud asja teisele isikule üle on annud (*traditio*), kuna kindlustuse üleandmise korral asi jääb endise omaniku valdamisele, omandusõigus aga läheb üle teisele isikule. Mõlemal korral kuuluksid tehingu aluseks olevad asjad võlgniku maksujõuetuks jäämise puhul eraldamisele konkursimassist, ning võlausaldaja saaks täielise rahulduse.

Ühenduses eelolevaga tuleksid võtta muutmisele ka kriminaalkaristuse mõisted võõra vara raiskamise ja omandamise eest. Meie kriminaalseaduse mõiste ses asjas (Rah. N. S. § 177) on väga puudulik, ning ka uus kriminaalseadustik

ei ole seda asja parandanud. Nimelt peaks igasugune võõra vara raiskamine olema karistatav, ning mitte ainult niisuguse vara raiskamine, mis on usaldatud teise isiku kätte, nagu seda süüteo koosseisu (corpus delicti) suhtes nõuab praegune kriminaalseadus. Et meie kohtud, vene kohtute eeskujul, tähendatud usalduse mõistet kitsendavalt tõlgitsevad, siis on praegu valitsemas sarnane ebaloomulik seisukord, et võõra vara raiskamist kvalifitseeritakse kohtu poolt kui tsiviilvahekorda. Siin oleks tungivalt tarviline konstrueerida niisugune süüteo mõiste, nagu seda saksa kriminaaljurisprudents tunneb Kredit-

betrug'i nimetuse all ja mille sisu on kindlaks määratud saksa kriminaalseadustiku §§-des 246 ja 266.

Seletatud muudatused ja täiendused meie tsiviil- ja kriminaalseadustes aitaksid palju kaasa selleks, et võlausaldajate huvid tarviliselt oleksid kaitstud ja et kuritarvitused võlgnike poolt leiaksid teenitud karistuse.

Lõppeks ei saa jätta avaldamata soovi, et reform eelpool kirjeldatud kujul võimalikult kiiresti ette võetaks, sest meie ärielu tervendamiseks selleta ei ole kuigi palju lootust.

M. P.

Tollirahu ja balti klausel.

Dr. P. Karvelis'e kõne III balti riikide majanduskonverentsil.

Tänapäeva majanduspoliitikas mängib juba mõne aasta jooksul tähtsat osa veendumus, et ainult rahvusvahelise ulatusega abinõud suudavad tervendada maailma majandust raskest kriisistõvest.

Et see kriis on tõesti sügav, seda tõendavad iga maa rahvamajanduse kontrollarvud. Ja õigusega ütleb Mr. Keynes, et peame majandusajaloos üle 70 aasta minema tagasi, et leida umbes sellise olukorra, nagu on praegu valitsemas.

Juba 1927. aastal korraldatud maailmamajanduse konverentsil oldi selgusel selle kohta, et maailm sammub üleproduktsooni poole. Ka tol ajal tõsteti juba häält üksikute riikide majandusliku natsionalismi vastu, kusjuures tööstusmaad nõudsid erilise rõhuga soodustusi oma toodete ekspordile. Mis puutub aga põllumajandussaadustesse, siis olid paljud neid saadusi produtseerivad maad otse vastupidises arvamises.

Tähtsaim samm, mis astutud maailmamajanduse konverentsi otsuste mõjul, on „Trève donanière Konferenz“ Genfis käesoleva aasta veebruarikuus. Selle konverentsi tulemuseks on esimene kaubanduslik konventsioon.

Tollirahu idee eest on tänada peamiselt Briand'i elavat ja teguvõimsat käsitlust. Mitte vähem vaeva ei näinud ka Belgia välisminister Hymans, nagu ta rõhutas ise oma tollirahu konverentsi avamiskõnes.

Tollirahu taotleb kaheksuguseid eesmärke. Ühelt poolt püütakse majanduslike relvade äravõtmisega saavutada poliitilist stabiilsust, mis Euroopa poliitika seisukohalt on võitjaile riikidele suure tähtsusega.

Tollirahu majanduslik külg tungib eriti selgesti esile Rahvasteliidu sekretäri hr. Stopmanni

memorandumis „Pacte de solidarité économique“ kohta. Selle memorandumi järgi olevat Euroopa majandusliku elu tervendamiseks tarviline luua samasugune olukord, nagu on Ameerika Ühendriigis. Olukorra ümberloomise põhilauseks on, et euroopa turuks on Euroopa ise. Tollitõkete kõrvaldamisega loodetakse saada kätte produktsooni ratsionaliseerimist ja selle tagajärjel ka odavnemist, millest järgneksid ostujõu tõus ja tootmise edu. Majanduslik solidariteet peavad saama aluseks kapitalide, inimeste ja kaupade vabale liikumisele. Praeguste kahe poole vahel sõlmitavate lepingute asemele peavad astuma kollektiivlepingud ja looma ühtlase turu kogu Euroopa ulatuses.

Küll ei annud konverents kaugeltki neid tulemusi, mida selt loodeti, kuid see viis ja tee majanduskriisi lahendamiseks on väga iseloomustav uuele suunale Euroopa majanduspoliitikas.

Enne kui asume vaatlema tollirahu suhet ning mõju Balti klauslile, tahaksime lühidalt peatuda selle konventsiooni sisu juures. See määrab 1. aprillist 1930 Euroopa kaubanduspoliitika stabiliseerimise läbiviimiseks kindlaks järgmised abinõud:

1. lepingute sõlmimise õigust mitte kasutada;
2. tollikõrgendamist mitte ette võtta;
3. sisse- ja väljaveokeelde mitte maksuma panna;
4. mitte võtta tarvitusele abinõusid, mis käivad vastu loiaalse rahvastevahelise koostöö vaimule.

Kogu süsteem on esijoonel nähtud ette majandusliku seadusandluse ühtlustamiseks ja majanduslike relvade piiramiseks.

Konventsioon on nähtud ette üsna lühikese aja peale, nimelt kuni 1. aprillini 1931, kusjuures see igakord automaatselt 6 kuud edasi kestab, kui pole konventsiooniga ühinenud riik 2 kuud Rahvasteliidule ette teatanud, et ta astub välja.

Arvestades väga mitmesuguseid kaubanduspoliitika meetodeid on kõik riigid stabiliseerimise läbiviimise mõttes jagatud 2 gruppi.

I gruppi kuuluvad riigid ajavad oma tollipoliitikat sõlmitud kaubalepingute alusel, seega stabiliseeruvad nende tollid automaatselt kaubalepingute pikenduse teel. II grupp koostub riigist, kel puuduvad tollitariifi lepingud ja kelle tollid võivad igal ajal vabalt tõusta. Viimaseid riike kohustab konventsioon hoiduma tollikõrgendust kaitsetollide mõttes. Peaks mõni konventsiooniga ühinenud riik fiskaaltollid maksma panema või kaitsetolle muutma, on iga riik, kes konventsiooniga on ühinenud, õigustatud juhtumil, kui need muudatused tema hüve riivavad, nõudma ühise konverentsi kokkukutsumist ja kui see ei peaks minema korda või mitte andma tagajärgi, siis konventsioonist välja astuma.

Iga riik on õigustatud, vaatamata sellele, kas ta on Rahvasteliidu liige või mitte, selle konventsiooniga ühinema; kuid see ühinemine on võimalik vaid siis, kui konventsiooni ratifitseerinud riigid ei tõsta vastuvaidlust. Selline on üldjoontes kõne all olev konventsioon.

Konventsiooni nõrk külg on reaalsete garantiide puudumine. Konventsioon ei sisalda ei vahekohtu ega n. n. konsultatsiooni võimalusi, mille järgi Rahvasteliidu organite poolt, vastava maa nõudmisel, avaldatakse arvamist ja millel sääraseil juhtudel on suur moraalne tähendus. Ainsaks kindlustuseks on nähtud ette võimalus, kui konventsiooni läbiviimisel tekib raskusi, ühe uue konverentsi kokkukutsumiseks, millest kõik allakirjutanud riigid on kohustatud osa võtma.

Peale selle konventsiooni, mis, nagu näeme, omab väga esialgse iseloomu, ei ole vähese tähtsusega tollikonverentsi poolt vastuvõetud protokoll tulevaste toimingute kohta, mis koostub kolmest osast: majandusankeet, tulevase tegevuse kava ja lisad.

Majandusankeet on mõeldud selguse saamiseks otstarbekohaste produtseerimisvõimaluste ja põllumajandus- kui ka tööstussaaduste ning tähtsamate toorainete ratsionaalse kasutamise kohta, eriti selgitamiseks, mis takistab nende rahvusvahelist vahetust, kas tollitõkked või administratiivsed korraldused, minnes välja seisukohalt, et euroopa turg kuulub Euroopale.

Protokolli teises osas, mis käsitleb tulevase tegevuse kava, omavad tähtsaima koha tolliolu-

korrad, milles nähakse lähema ülesandena tollinomenklatuuri unifitseerimist, spetsiifiliste tollitariifide üleviimist arvestusele ad valorem, arbitraaži ja konsultatsiooni organite siseseadmist ja konventsiooni laiendamist tolliformaliteetide lihtsustamise sihis.

Edasi kohustuvad Rahvasteliidu riigid 1. septembrini s. a. memorandumil kujul teatama administratiivselt maksmapandud või kaudselt proteksionismist, mis takistavad rahvusvahelist kaubandust, esitades võimalust mööda lepingud või korraldused, mis nende takistuste kõrvaldamiseks on vajalised. Rahvasteliit on ses küsimuses valmistanud ette erilise konventsiooni. Samasuguses seisukorras püsib ka produtseerimistootiste ja ekspordpreemiate küsimus, mille kohta Rahvasteliit kogub materjale tegelikust elust, uurides põhjusi, mis takistavad rahvusvahelist kaubandust, ja otsides teid nende takistuste kõrvaldamiseks. Agraarmaade tungival soovil tunnustati kiireks juba ettevalmistusel olev loomartertlik konventsioon, mis protokollil ütlemit mööda toob kergendust loomadega ja loomasaadustega kauplemises, kõrvaldades ebaõiglase proteksionismi kartused.

Protokolli lõpposa tulevase tegevuse kava kohta lõpeb nõudega, võimalikult pea kutsuda kokku konverents kahekordse maksustamise ja välismaalaste õiguste küsimuste arutamiseks, et viimase kohta koostada konventsiooni, mis ulatuks kaugemale kui 9. detsembril 1922. a. Pariisis allakirjutatud protokoll.

Tulevase tegevuskava juures olevad lisad puutuvad esijoones agraar- ja tööstusmaade huvide võrdlustesse, küsimused, millele kingiti konverentsi kestes suurimat tähelepanu. Rahvasteliidu ülesandeks on leida abinõusid, et euroopa turg kindlustada eeskätt ka euroopa põllumajandussaadustele.

Ses mõttes soovitakse Rahvasteliidult toetust majanduslike sidemete loomiseks põllumajandussaaduste tarvitajate ja produtsentide vahel ja, kontaktis põllumajand. instituudiga Roomas, rahvusvahelise kaasabi andmist põllumajandusliku krediidi organiseerimiseks.

Järgnev osa lisades käsitleb praeguste kaubalepingute põhialuseid ja nimelt enamsoodustuse põhimõtet, kusjuures peetakse silmas, et üleminekul kollektiiv-kaubalepinguile osutub tarviliseks see põhimõte jätta tarvitamiselt välja riikide suhtes, kes ei kuulu uude majandusstruktuuri.

Seepärast olevat vajaline vastu võtta klausel, et tulevikus enamsoodustus ei tuleks tarvitusele nende soodustuste kohta, mis kollektiivlepinguga seotud riigid teineteisele vastastikku

annavad. Selle klausli tarvitusele võtmine osutub võimalikuks ainult sel juhul, kui vastavad riigid on omavahel kokku leppinud; Belgia uutes kaubalepinguis kui ka mõnede teiste riikide omades viiakse see juba tegelikult läbi.

Kuid võttes arvesse, et terve rea riikide majandus on tihedasti seotud ookeanitaguste maadega, kes vaevalt lähema aja jooksul euroopa riikide ühtlusaktioonile järgneksid, jäetakse üksikutele riikidele õigus enamsoodustuse põhimõtet tarvitada edasi nende riikide suhtes, millised ka kollektiivlepinguga ühinemiseta seisaksid taiesti vastastikkuse alusel.

Pidamis silmas mõtete lahkuminekuid üksikute agraarriikide vahel, kes kardavad ookeanitaguste maade võistlust Euroopa majandusliiduga, ei jõutud ses küsimuses ühistele seisukohtadele ja nende väljatöötamine jäeti Rahvasteliidu alaliste organite hooleks.

Lisad sisaldavad lõppeks veel terve rea soove kergenduste läbiviimise kohta organisatsiooni alal, nagu töösturite liitude korraldamine, vekslid ja tšeki ühtlustamine, liikumislepingute laiendamine jne.

Tähtsaimad neist on prantsuse delegatsiooni poolt tehtud ettepanekud sammude kohta kollektiivlepingute sõlmimiseks, mis muude hulgas näevad ette, et riigid vähemalt üks kord aastas saadaksid oma esindajad nõupidamisele kaubanduspoliitika küsimuste üle, teiste sõnadega — Genfis tuleks kutsuda ellu uus majanduslik parlament.

Kõigest sellest, mis ülal ette toodud, näib mulle, et Euroopa majanduspoliitika on asunud koguni uutele teedele ja et me praegu elame suurel majandusliku ümberkorraldamise eelajajärgul.

Kui me nüüd püüame teha katset selgitada tollirahu idee mõju n. n. balti klauslile, siis näib olevat vajaline selle klausli sisule astuda ligemale ja seda määratella lähemalt.

Balti klausli algusallikaks on meie riikide kaubalepingute praksis. Formulatsioon, mis mealt leiame, omab negatiivse iseloomu, ta lausub ligikaudu järgmist: „Enamsoodustuse klausel ei ole maksev nende soodustuste kohta, mis üks balti riik annab teisele balti riigile.“

Mis puutub mõistesse „balti riik“, siis puuduvad sel kindlad geograafilised piirid ja selle all mõeldakse siin Leedut, Lätit ja Eestit täiel määral ja osalt ka Soomet.

Balti klauslit on, peale selle ebamäärasuse, viimaseil aastail kitsendatud ulatuseltki; nimelt lasevad viimased Eesti ja Läti lepingud balti klausli all mõista ainult neid soodustusi, mis langevad kaupadele.

Samas sihis on Läti-Nõukogude Vene lepingus balti klauslit veelgi enam piiratud, nimelt tollikonventsiooni juure kuuluva lõpuprotokolli määrustega, kus öeldakse, et tollivabade artiklite peale juhtumil, kui need määratakse tolli alla, Venemaale ei anta vähemaid soodustusi kui balti riikidele. Juba sellegi pealiskaudse vaatluse järgi võime jõuda otsusele, et nii, nagu asjad on arenemas praegu, balti klauslile on jäänud väga piiratud ülesanne ja tähendus.

Palju kurvem on aga lugu selle klausli tegeliku läbiviimisega.

Kuigi alati ja ikka korratatakse, et tihedam majanduslik koostöö on tarviline, pole ometi seni suudetud sõlmida isegi kaubalepingut, nagu näiteks Läti—Leedu ja Eesti—Leedu vahel, või aga on jäänud vähe teostatavate kokkulepete juure, nagu see leiab aset Läti ja Eesti vahel.

Peame siinkohal tähendama, et balti riigid, kuigi nad on teadlikud sellest, et majanduslik solidariit ja koostöö on võrratu tähtsusega, pole osanud leida sellele praktilist kuju. Ei saa salata, et just viimastel kuudel sellise seisukorra soovimata tagajärjed on tulnud eriti tunduvalt ilmsiks, ja võib-olla annavad need hoogu uute teede otsimiseks sel alal.

Usun, et me kõik oleme arvamises, et kui euroopa majandusliku uniooni mõte või kollektiivlepingute süsteem areneb ning saab tõsiasjaks, siis balti klausli teostamiseks ei leidu enam võimalusi. Minu arvates ei tohiks esimest rahvusvahelise aktsiooni ebaõnnestumist ülehinnata ega ka arvesse võtta inglise kaubandusministri Grahami sõnu tollirahu konverentsil, et kui Euroopa ei muuda oma tollipoliitikat, siis on Inglismaa sunnitud täies ulatuses loobuma vabakaubandusest. Tollirahu lähim etapp ja eesmärk olevat Grahami arvates varstine tollide alandamine.

Kui arvestada kõiki neid asjaolusid, siis ei saa salata, et praktiliselt veel mitte küllaldaselt ettevalmistatud balti klausel tollirahu idee ja selle teostamiseks astunud sammude tagajärjel on tõsiselt hädaohus. Kui juba kord asutakse tollide alandamisele rahvusvahelises ulatuses, siis võib balti riikide tolliliit, milleks parimal juhul balti klausel võib kujuneda, sattuda väga raskesse seisukorda.

Nüüdki võime panna tähele rohkesti momente, mis tähendavad selle ebasoovitava seisukorra tekkimise poole. Kuid hoolimata tungivast vajadusest produktsiooni ratsionaliseerida, kandvamaid turge luua ja ühise koostöö abil kaitsta majanduse elulisi huve rahvusvahelises ulatuses jääb ometi maksmata sügav tõde, et balti klausli

teostamine oleks balti riigile esimese järgu tähtsusega akt.

Kui keegi sel alal peab tegema algatuse, et balti klauslit surnud punktilt nihutada uutele rööbastele, siis on need eeskätt balti riikide majanduslikud organisatsioonid, kes esijoonel oma-

vahel peavad kokku leppima, et siis riigivalit-
suste ees esineda vastavate ettepanekutega.

Rahvusvaheline liikumine, mis sihib Euroopa majanduse ümberkorraldamise poole, peab ka balti riikide majanduspoliitikale andma hoo-
gu ja balti klausli teostamiseks aitama kaasa.

Käesoleva aasta prahituru seisukord äärmiselt vilets.

Ins. E. Masik.

„Kaub.-tööstusk. Teatajas“ nr. 8 avaldasime lühikese ülevaate prahituru seisukorrast aprillikuu keskel, avaldades lootust, et aasta teisel poolel seisukord paraneb. Praegu on juba aasta kolmas veerand lõpul, kuid seisukorras pole märgata paranemist, vähemalt mitte Baltimere ja Euroopa turgudel. Iseäranis vilets on prahiturg just nendel vedudel, mis meie laevasõidule tähtsad, nimelt Baltimere metsavedudel ja Euroopa trampvedudel. Metsaprahid, mis hanilikult augustikuust aasta lõpuni näitavad tõusu, on tänava langenud järjekindlalt, olles praegu juba keskmiselt 10/— kuni 15/— alla läinud aasta hindade,

mis teeb välja keskmiselt isegi 25—30% l. a. hinnast. Ka söeprahid Inglismaalt Baltikumi on äärmiselt madalad. Nii veetakse näiteks Lõuna-Soome sadamaisse juba 4/3—4/6 tonn ja sama hinda pakutakse ka Eestis, kuna läinud aastal samal ajal olid siin prahid 6/6 ümber.

Kuna Balti ja Euroopa prahiturg oleneb kogu maailma turust, siis on huvitav nimetada, et ka seal prahtides ei ole märgata tunduvalt paranemist. Toome selle tõenduseks keskmised prahinormid järgmistele edastagasisõitude peale (kaks otsa):

	1927	1928	1929	Jaan.	1	9	3	0
					Märts	Mai		Juuli
Cardiff—La Plata, S. Lorenzo — Inglismaa .	38/—	33/2	35/8	28/11	27/11	28/2		28/1
„ Alexandria, Bombay — „ .	35/5	32/11	33/8	24/6	24/5	21/2		—
Tyne—P. Said, Austraalia	53/10	50/6	42/1	33/2	29/12	32/4		35/8
Cardiff — Veneetsia, Doonau	28/8	24 ¹ / ₄	29/1	26/7	21/12	22/11		21/11
Cardiff — Lissabon; Bilbao — Cardiff . .	15/2	14/0	15/4	13/7	11/11	12/2		12/0

Siintoodud tuntuimate ookeami- ja Vahemerevedude hindu võrreldes eelmiste aastate omadega näeme tunduvalt alanemist. Siin on andmed toodud küll vaid juulikuuni, kuid ka august ei toonud mingit paranemist. Tõusid küll näiteks La Plata viljaprahid, mis olid teatavasti jaanuaris langedud kuni 12/—, augustis kuni 20/—, kuid seevastu langesid jälle prahid sinna (söed), nii et kogu tõus oli vaid umbes 2/—.

Ka meie poolt varem toodud Rootsi prahi indeks näitab sama pilti, mida näeme järgmisest tabelist:

	Üldindeks Söed Vili Metsamat.			
1929 juuli	134	112	115	157
1930 jaanuar	119	96	85	143
1930 märts	103	79	66	129
1930 mai	101	79	72	122
1930 juuli	103	78	78	121

Märge: 1913 = 100.

Näeme vaid juulis väikest tõusu vilja vedudel, mis end avaldas veidi ka augustis, mil Argentiinast, samuti Austraaliast, Põhja Ameerikast ja Mu-

talt merelt võis märgata elavamalt pakkumist ja seetõttu nende prahtide vähest tõusu, jõudmata aga kaugeltki läinud aasta keskmiseni. Nii on Argentiina prahid veel 5/— kuni 6/— alla läinud aasta, Kanada 3 centi (100 kg. eest), Doonau umb. 3/—, Austraalia 8/—, ja mis väga iseloomustav, tõusmise tendents näib olevat väga visa ja aeglane.

Metsamaterjalide turg Baltikumist on aga täiesti alla iga võrdluse, milleks nimetame vaid mõned näited augusti prahtidest:

Lõuna-Soome — London	31/—	kuni	32/6	D. B. B stand eest
„ — Liverpool	37/—	„	39/—	
„ — Amsterdam	17 ¹ / ₂ fl.	„	18 ¹ / ₂ fl	
„ — Antwerpen	30/—	„	31/6	
„ — Ingl. idarand	29/—	„	31/—	propsid, stuld
„ — Belgia	30/6	„	32/—	„
Kesk-Ingl. idarand — Lõuna-Soome	4/3	kuni	4/6	söed / tonn
„ — Daani	4/—	„	4/6	„
„ — Stockholm	4/6	„	4/8	„

Need on prahid, millega laevad kuidagi ei tule ots-otsaga kokku, vaid töötavad alla oma hinna, mis on toonud välismaadel veelgi uute laevade seismapanekut, nii et praegu arvatakse Eu-

roopa tonaazist umbes 7—8% seisvat. See põhjustab üldiselt muidugi laevaomanikele erakordseid kahjusid ja sügise poole võib oodata välismaal mitmete laevaomanike raskustesse sattumist, kel ei ole küllaldasi reserve säärasele pikaajalisele kaotusele vastupanuks.

Kuna selle aasta metsaveo hooaeg hakkab juba jõudma lõpukorrale, siis ei suudaks meid huvitavil vedudel isegi viimased kuud, kui prahid peaksid tõusma, majanduslikku seisukorda tunduvalt parandada.

Mis on siis säärase ennenägematu depressiooni põhjused ja kas ja kunas on loota paranemist?

Põhjuste juures peatusime juba „K.-t. Teat.“ nr. 8. Vahepeal on nad hargnenud samas suunas, millele juure tuli veel viimastel aegadel veelgi rohkem süvenenud ülemaailmne majanduslik depressioon, mis on mõjunud märksa ka rahvusvahelisele kaupade liikumisele. Kuid kõige mõjuvamaiks regulaatoreiks trampvedudel loetakse siiski vilja-, süte- ja metsavedusid. Vilja alal oli teatavasti Euroopa hea lõikuse tõttu vedu kuni 20% vähem kui harilikult. Sütevedudes ei ole märgata tunduvat vähenemist, kuid metsa alal näib teostuvat see, mida kardeti kevadel, nimelt, et sel aastal üldise depressiooni tõttu tarvitatakse vähem metsa kui möödunud aastal. Oleval andmeil on Soome seni müünud tõesti vähem umb. 25% võrra, umb. sama võrra ka Rootsi. Vene kohta aga on andmed väga üksteisele vastu käivad. Üldiselt näib aga ka Vene müük mitte suurem olevat. Kuid siin on huvitavaks nähteks Vene metsavedu Ameerikasse, mis peaks põhjustama kauge maa tõttu rohkem tonnaži nõudmist. Need kolm peainet on iseloomustavaiks prahituru pinevuse määramisel. Ja kuna teatavasti maailma tonnaž tahab ületada vajadust ning aast-aastalt moderniseerub, siis on isegi väikene vedude vähenemine mõõduandev.

Kuid ei või veel jätta nimetamata, et puht-laevasõidu seisukohalt näivad laevasõidu depressiooni põhjused olevat mitte üksi vedude vähenemises, vaid viimaseil aastail ikka rohkem ja rohke vedude ümberkorraldamises tramplaevadelt liinilaevadele. Siin mängib suurt osa ka kauge sõidu mootorlaevade võidukäik aurikutega võrreldes, mis kahtlemata avaldab prahiturule suuremat mõju kui vahest arvatakse. Kahjuks puuduvad veel rahvusvahelises statistikas andmed liini ja tramplaevade vahetõrgete arenemise kohta, kuid umbkaudse vaatluse järgi on viimase viie-kuue aasta jooksul näiteks kaaluvam osa sääraseist vedudest, nagu Austraalia, Ida-, Põhja-Ameerika vedod, läinud liinilaevadele ja ka mujal

astub liinilaev võidukäiku. Muuhulgas näiteks meie oma vedudel, mille kohta nimetame, et 1929. aastal langes meie kaupade läbikäik ligi 150.000 tn., kuid liinilaevadega veetud kaupade kvantum tõusis, jõudes 35%-ni, kuna alles kolm aastat tagasi see vahetõrge oli 20% ümber. Ka meil võib märgata, et suured kvantumid metsa lähevad juba liinilaevadega. See on asjaolu, mida võib ja peab võetama arvesse tramplaevanduses, mis sel laevasõidu alal võib depressiooni teatavas mõttes teha olenematuks, isegi üldiselt laevasõidu depressioonist, millele muidugi peab järgnema tramp-tonnaži suuruse kohaldamine aja nõudele, missugune üleminek võib murda nii paljudegi tramplaevade omanike kaela, kui küsimust õigel ajal ei osata põhjani vaadata. Seetõttu peaks küll soovitada, et kõigis riiges hakataks juhtima tähelepanu tramp- ja liinitonnaži ja nende vedude vahetõrgetele.

Kas ja millal on loota prahituru paranemist? See on jälle tume küsimus. Kuid pidades silmas ülaltoodud peategureid — vili, söed, mets — võib öelda, et peaaegselt on olemas seisukord viljaturu ja -saakide arenemisest. Kui Euroopas oleks jälle niisama hea viljaaasta kui läinud aastal, siis oleks prahiturg ka eelolevaks ajaks kaotatud! Viljasaagi andmete kohta ei ole küll veel täpsamat ülevaadet, kuid üldine seisukord näib küll kalduvat sinna poole, et Euroopa saagid tulevad tunduvalt madalamad. Nii loetakse Prantsuse ja Itaalia lõikusi tunduvalt halvemaks ja ka Saksa ei jõudvat läinud aasta lõikuseni. Kuid täiesti tundmatu suurus on Venemaa. Kui ka seal lõikus peaks ebaõnnestuma või olema mitte väga rikkalik, siis on oodata viljaveo suurenemist ja see mõjub ka kogu maailma prahiturule. Täheleandab, sel alal on teatavad paranemise lootused.

Metsavedude alal peaks ka vähemalt viimane veerand tooma suuremat tonnaži nõudmist, sest Venemaa irregulaarsed vedod ja Skandinaavia tagasihoidlikkus, nähtavasti enne navigatsiooni lõppu, peaks tekitama intensiivsemat väljavedu.

Mis aga puutub teistesse vedudesse, siis on need rippuvad praegu kestvast depressioonist — näiteks on tunduvalt vähendatud rauaproduktiooni, mis mõjub rauamulla- ja süteveole. Samuti on ka paljudel teistel aladel. Kuna aga majandusliku depressiooni lõppu ei olevat veel üldiselt näha, siis on muidugi ka selles osas prahiturg vastavalt mõjutatud.

Kõige selle alusel on raske aasta lõppkuude kohta olla optimistlik, kuid teatavad väljavaated peaksid siiski olema ka meile tähtsail metsavedu-

del Baltimerest. Eelolev talv aga on veel koguni tume, olenedes üldisest depressiooni küsimuse lahenemisest.

Kahtlemata kannatavad ka Eesti laevaomanikud tänavuse kuulmata madala prahituru tõttu ja kui seisukord ei parane, siis tuleb ka siin hakata laevu seisma panema, nagu juba mõned purjekad ongi pandud seisma, kuna prahid on otse ruineerivad. Laevaomanikel ja riigil tuleb aga

tõsiselt mõelda, et saada üle sellest ennenagematult raskest kriisist. See on üldise tähtsusega küsimus, mille juure asumisel ei tohi olla väiklane. Tuleb leida ühiselt abinõusid, et meie noor kaubalaevastik, mis on äärmiselt tähtis meie riigi arenemisele, ei kannataks liiga suuri haavu, mis on seda tundavamad, et meil laevaomanike ainelised reservid on õige madalad ja et on tegemist ka võlgadega.

Praktilisi näpunäiteid rahvusvahelise kaubanduse vahekohtu asjus.

Kasutatagu Rahvusvah. Kaubanduskoja vahekohtu.

Töösturid, kaupmehed, pankiirid, transporditöörid ja kõik teised, kellel on tegu välismaalasega, tunnevad seda häda, neid kulusid ja ajaraiskamist kohtuliku asjaajamisega, kui vastane pool asub väljaspool kodumaa piire. Kunagi ei saavutata samavõrra soodsat kohtuotsust välisvõimu juures kui kodumaal. Võõras keel, seadus ja selle juriidiline tõlgitsemine on tihtigi erinev ja seega ka teatud halbuseks. Juhtub isegi, et küsimuse ülesvõtjat mõistetakse süüdi ebaõiglase, kui võõrastepõlgamine mõjutab kohtunikke, kui ausad nad ka ei oleks, ja kaldutakse erapoolikusse.

Seepärast võiks aina soovitada, et, kui asutakse kellegagi vahekorda, vastavas lepingus ka vahekohtu võimalus juba ette nähtaks, sest hiljem võib juhtuda, et vastane pool keeldub seda tingimust vastu võtmast. Teades, et see on rohketel kulude ja vaevaga seotud, vaidleks vastaspool meeleldi teie õiguse vastu.

Kõik välismaalasega sõlmitud lepingud peaksid sisaldama järgmise formulatsiooni:

Kõik käesolevast lepingust järelduvad mõtete lahkumineku lahendatakse Rahvusvahelise Kaubanduskoja lepitus- või vahekohtu korra järele ühe või enam vahekohtuniku poolt vastavalt sellekohasele seadusele. (Alle aus dem gegenwärtigen Verträge sich ergebenden Streitigkeiten werden nach der Vergleichs- und Schiedsgerichtsordnung der Internationalen Handelskammer von einem oder mehreren gemäss dieser Ordnung ernannten Schiedsrichtern entschieden.)

See formulatsioon pole muidugi sunduslik, vaid seda võib oma soovi kohaselt teisendada, arvestades iga riigi kaubanduse eritingimustega.

Sel korral on aga parem juba nõu küsida Rahvusvahelise Kaubanduskoja peasekretariaadilt, 38, Cours Albert 1-er, Paris (le Secrétariat Général de la Chambre de Commerce Internationale), kes võiks ses suhtes teile kasulikku nõu anda.

Koja vahekohtu on avatud kõigile firmadele, kas nad on Koja otsekohesed liikmed või mitte, või kuuluvad teatud majandusrühma (un groupement économique), kes omakord on Koja liikmed.

Lepinguosaliselt tuleks tingimata nõuda niisuguse klausli (eritingimuse) vastuvõttu. Ei jätaku sellest, et trükitakse või tähendatakse arbitraži klausel igasuguseil äripaberil, faktuuril j. m., kui vastane pool ei ole deklareerinud selle vastuvõttu formaalselt. On täitsa asjata toetuda vaigitavale nõusolekule öeldes, et vastane pool pole ju protesteerinud selle trükitud klausli vastu. Niisugusel korral võib juhtuda, et kohus võtab arvesse, et vastane pool polnud formaalselt klausliga seotud.

On tarviline, et klausel oleks oluline osa lepingust, kui leping on mõlemalt poolt allakirjutatud või vähemalt formaalselt esitatud ühele kirjas ja teiselt vastuvõetud vasutses sellele, kuna lepingu aset täidab ka telegrammide- või kirjavahetus.

Kui tekib tüli, siis teatatagu vastasele poolele oma kavatsusest asja vahekohtusse anda. Juba kohe tüli või pahanduse tekkimisel peaks katsuma seda võimalikult lepitada. Võtame näite: müüakse kaupa, mille hind äkitselt langeb turul. Ostja tõstab nurinat, kaebab kauba kvaliteedi üle, mida ta on saanud, või kättetoimetamise viibimise üle, milles ta teist süüdistab. Igal juhul püüab ta saavutada rabatti ostuhinna pealt, et summa, mida ta peab maksma, oleks võrdne praegu maksetavale turuhinnale. Kui lepingus

puudub arbitraaži klausel, ei leia kahjukannataja pool muud kaitset kui kohus, ja vastane arvestab sellega, et teie võib-olla loobute sellest suurte kulude tõttu võõrais kohtuis. Kui aga leping sisaldab vahekohtu klausli, tuleb vastasel poolel juba kindlasti arvestada võimalusega, et võib sooritada otsuse vähete kulude ja ajaviitmisega, seda enam, et kohtunik on „oma poolt“ ja tunneb turu tingimusi, kusjuures pole mingit vaeva, et selgelt läbi näha ja päevavalgele tuua kahtlased seletused, milledele toetub ostja, püüdes saada hinnaalandust. Oma seisukohast, asjale käiku anda, tuleks tingimata vastasele poolele teatada, võib-olla jääb tüli siis hoopis ära. 65% tülidest, mis Rahvusvahelise Kaubanduskoja kaitse all sooritatud, on lahendatud asjaomaste vastastikusel kokkuleppel. Oldagu mõõdukad oma nõudmiste esitamisel ja väljendusviisil.

Kõik dokumendid, mida olete esitanud vahekohtunikule või lepituskomisjonile, tulevad sundslikult teha teatavaks ka vastaspoolele. Missugune ka ei oleks kaebaja pahameel, argu tarvitatagu liig jämedaid lauseid kõneldes oma vastasest, ärgu pandagu kahtluse alla tema usavust ja ausameelsust: viha on halb lepitaja, teotused ja haavamised ei paranda vahekorda, vaid nad nõrgendavad palju enam kaebaja positsiooni, enam ja enam ässitades vaidlust. Hoitagu lõpuni alal vahekohtu vaimu, oldagu lepitatav ja tagasihoidlik väljendusis, see on asjale aina kasuks.

Oldagu nõus seisukohaga, et pärisvahekohtule eelneks lepituskatse.

Kaheksa-aastane kogemus on Rahvusvahelisele Kaubanduskojale näidanud lepitusprotseduuri kasusid: hulk tülisid on selle kaudu lahendatud paari nädala kestes ja minimaalsete kuludega (ainult posti- ja kantseleikulud).

Kuidas sünnib see protseduur? Peasekretariaadi juures asub Pariisis alaline rahvusvaheline organ, lepituskomisjon (administratiivkomisjon), mis sisaldab ühe liikme igast Kotta kuuluvast riigist ja mida juhatab Koja peasekretär.

Peasekretariaat vaatab sisseantud asja läbi ja teeb selle siis komisjonile teatavaks.

Vastaspooltel kui ka nende esindajail on võimalik komisjoni istungist Pariisis osa võtta. Kui aga pooled ei saa ilmuda, teeb komisjon oma otsuse seletuste ja andmete põhjal, mis talle on lahendamiseks sisse antud.

Pärast asja arutamist paneb komisjon pooltele ette lepitusformulatsiooni, mida ta peab kõige õiglasemaks.

Seda formulatsiooni on pooltel võimalus aktsepteerida või sellest ära öelda. Enamail juhtu-

meil on poolte huvi seda vastu võtta, ka siis, kui lahendus, mille esitab komisjon, ei õigusta esitatud nõudmisi, mis asja ülesvõtjale näisid loomulikult kõik seaduslikena. Lepituse formulatsiooni vastuvõtmisega võidab kaebaja siiski palju. Ka siis, kui ta saab vähem rahuldatud, on võimalus jääda heasse vahekorda oma vastasega, keda ei või siis enam nimetada vastaseks ja kellega võib teha tulevikus uusi ja vagagi viljakaid äritehinguid. Ligi 50% on asju lahendatud just lepitusega, ilma et laheks vaja vahekohtu.

Olulisim vahekohtu paremus seisab just tema lühiduses, sest vahemees lahendab asja nädalatega, mis kohtus võtaks aastaid. Teie endi ja teie vastase huvides seisab vahekohtu protseduuri kiirus, sest viivitused lahevad alati poolte eneste arvele ja nad peavad ise sellest hoiduma. Vastake viibimata kõigile vahekohtu teadaandmisile. Vahekohtu korraldus jatab teile vaba valiku vahekohtute vahel ühe vahekohtunikuga või kolmega. Välja arvatud juhtumid, kui asjal on eriline tähtsus või kui see puutub tehnilistesse ja juriidilistesse oskustesse, mida on võimatu ühes isikus leida, paluge võimalikult ühe vahemehe eelistamist, siis on protseduur lühem. Vaga tihti, kui on kolmeliikmeline vahekohus, kus kaks liiget on nimetatud kummaagi poole ja üks vahekohtu (Cour d'arbitr.) poolt, on tegelikult ikka kaks esimest vahekohtunikku poolte endi advokaadid ja kolmas alles vahekohtunik.

Kõigil on võimalus oma seisukohta selgitada kolmandale vahekohtunikule ja esitada nõudmisi oma vastase ebaseaduslikkuse kohta. Teid kutatakse enne protseduuri algust alla kirjutama kokkuleppele, mis lõpetab tüli täieliselt. Üksi nimetatud vahekohtunik aga omab avarad võimalused objektiivselt asja arutada enne kindla otsuse tegemist.

— Igakord, kui riigi seadused selle vastu ei räägi, võimaldatagu vahemehele suuremat vabadust, et tal ei oleks tarvis protseduuri reegleid ja õigusist täpsalt kinni pidada. Poolte huvides on, et vahemees otsustab asja õiglaselt, on hea asjaajaja, ilma et ta oleks seotud ettekirjutatud seaduste tekstide või muude jurisprudentsi eeskirjadega. Teie ootate temalt vähem juriidilist teadmist, enam aga tehnilist asjatundlikkust, ausust ja erapooletust.

— Kui teile esitatakse kokkuleppe projekt, mis on vahekohtu sekretariaadi poolt koostatud, ärge tõstke asjatuid nurinaid vormi detailide vastu, sest see kompromiss on kokku seatud küllalt objektiivselt, võimalikult selgelt ja erapoolet-

tult, esitades asja tekkimislugu — lepingu järele — ühes mõlemi poolte argumentidega. See dokument on ju ainult lühike kokkuvõte. Peale selle pidage meeles, et kui teie ei suuda kokku leppida oma vastasega kokkuleppe projekti põhjal, peab lõppeks vahekohus teid sundima vastu võtma teksti, mida ta peab küllalt objektiivseks. Siis on juba seda parem, mida varem see vastu võetakse.

Peab uskuma, et vahemees teeb kõik, mis võib. Muidugi ei tunne teie teda, sest Kojal pole võimalik koostada vahemeeste nimestikku nende rohke arvu pärast igalt maalt ja igast kaubandus- ning tööstusharust. Vahekohtu täidesaatev komitee (Comité Exécutif de la Cour d'Arbitrage) asub Pariisis, see komitee otsustab, missugusest riigist peab olema vahekohtunik. Komitee on rahvusvaheline ja sisaldab kindlasti ühe teie kaasmaalase, kes käesoleval korral võib teie seisukohta kaitsta ja kindlustada, et vahemees oleks sest rahvusest, kelle vastu teil on lugupidamine. Komitee käib koos Pariisis iga kuu viimisel kesknädalal ja ta liikmed, kelle tegevus on vabatahtlik ja auasi, tulevad vastu kõigile, kes vahekohtus otsivad abi.

— Vahemees on alati kolmandast riigist kui kaks vastaspoolt: ta on seega erapooletu, tehniliselt või juriidiliselt võimalikult hea asjatundja. — Kuidas leida the right man in the right place (õige mees õigele kohale) igaks tülijuhtumiks, mis on antud Rahvusvahelise Kaubanduskoja vahekohtule lahendamiseks?

Tänu Koja korraldusele, rahvusvahelisele föderatsioonile, kes ühendab kogu maailma majandusrühmad (groupements économiques), nimelt 955 kaubanduskoda, töösturite, pankade liite, transportööride ühinguid jne. 46 maailmariigist. 28 riigist on Koja liikmed liitunud Koja Rahvuskomiteedesse. Nende liikmete kaudu seisab Koda ühenduses kõigi maailma riikide tööstus- ja kaubandusliikude ringkondadega ja võib alati leida kohase isiku kõigi omadustega, mida pooled võivad õigustatult nõuda. Kui on tarviline vahekohus ja kui on tegu näiteks raskete masinatega — maal, mis väga kaugel asub kas ühest asjaomast pooltest või mõlemaist, näit. Šanghais või Buenos-Airesis, Mehhikos või Helsingis — on Kojal alati võimalus soetada erapooletut ja asjatundlikku vahemeest mõlemale poolele.

Ärgu kardetagu sugugi vahekohtu kulusid: nad on võimalikult minimaalsed. Kindlasti kujutatakse endale ette, et nii võimas organisatsioon peaks olema küllalt kallis neile, kes seal paluvad abi. Selle kartuse pärast sageli ignoreeritakse

Rahvusvahelise Kaubanduskoja abi. Tuleb meelestada, et see on eraalgatusega asutus ja töötab üldsuse huvides.

Vahekohus ei saa ühtki sissetulekut asjadest, mis ta ajab: pooled tasuvad ainult posti- ja kantseleikulud peasekretariaadile ja vahemehe honorarid, kui seda vahekohus on talle lubanud, ja sedagi vaid puhtmateriale töö eest. Posti- ja kantseleikulud on, arvestades raamatu põhjal, minimaalsed. Kulude suurus on varieeruv, oleneb peaaegselt ettevõteta vaist reisidest, kirjavahetuse rohkusest, tõlkeist ja muust.

Paluge Rahvusvahelise Kaubanduskoja abi, kui see peaks otsuse täidesaatmiseks olema tarviline. Kui on tegu soliidse asutusega, siis ta täidab viibimatult ühegi takistuseta või viivituseeta vahekohtu otsuse, mis on saadud Rahvusvahelise Kaubanduskoja vahekohtult. Peaks ta aga hoiduma seda tegemast, teatagu sellest ühe kuu möödumisel vahekohtule, kes siis teie vastasele tuletab meele tema rahvuskomitee ja majandusrühma (kaubanduskoda, liit, selts) vahetalitusel, kuhu ta kuulub või kuulus, et ta on tunnistanud omaks täita otsuse. Tarviduse korral nõutakse majandusrühma mõjutust, et otsus täidetakse. Jääks aga vastaspool ikkagi kangekaelseks, siis riskeeriks ta juba oma hea nime ja krediitvõimaluste kaotamisega.

Tegelikult võib ainult erandnähtena juhtuda, et vahekohtu otsust ei täideta kaotava poole poolt vabatahtlikult ja kohtu abita.

Kui moraalne karistus ei suuda veenda teie vastaspoolt, siis paluge täideviimist kohtu poolt. Kõigis tsiviliseeritud maades võivad kohtud anda vahemehe otsusele seadusliku käigu. Nad ei kaalu asja tema põhimuses, vaid ainult asja formaalset külge. Arbitraaži klausel on maksev kõigis seadusandlusis ja riigid ratifitseerisid üksteise järel Rahvasteliidu protokoll (24. sept. 1923. a.), mis õigustab rahvusvahelise vahekohtu klausli maksuvust. Kaupmees, kes on sellele alla kirjutanud, peab ta täitma. Kui ta soovib klauslist hoolimata pöörduda kohtute poole, annavad need asja lahendamise siiski vahekohtu kätte. Muuseas samad riigid ratifitseerisid ühe Rahvasteliidu konventsiooni (26. sept. 1927.), mis kinnitab rahvusvahelise vahekohtu otsuste täidesaatmise.

Vahekohtu täidesaatev komitee peab otsuse seaduslikkust silmas pidama. Ta vaatab vormilise külje läbi enne vahemehe allakirjutamist. Teiste riikide seaduse järgi otsustab komitee, kas peab otsus igakord olema motiveeritud või mitte jne.

Rahvusvaheline Kaubanduskoda on koostanud kaunis täieliku dokumentatsiooni kaubanduse arbitraaži kohta ja seadused eririikides, milliseid ta avaldab brošüüride seerias (iga maa jaoks), andes legaalseid eeskirju vahekohtu klausleiks, kokkuleppe, vahekohtu operatsioonide, otsuse täidesaatmise ja kaitseabinõude kohta, ning avaldab trükis artikleid, mis puutuvad vahekohtu õigusesse. Tervikuna on ilmunud Kaubanduse Vahekohtu Käsiraamat (Manuel d'Arbitrage Commercial), mis on juhiseks vahemeestele ja vastaspooltele ning võimaldab tutvuda kõigi seadusl. formaliteetidega, ära hoides olulisi vastuväiteid kohtute poolt.

Arbitraaž ei ole mõni imerohi, vaid enne vahekorda astumist tutvuge andmetega oma lepinguosalise kohta. See nõuanne võib teile näida küll ülearusena, kuid sel on siiski oma

tähtsus. Kui müüte näiteks ettevaatamatult oma kaupa mõnele välismaa kaubamajale, kelle varanduslik seisukord on kahtlane, ja kui see kaubamaja on tunnistatud maksujõuetuks, siis ei saa siin vahekohus teie võlanõuet rahuldada: kus midagi ei ole, sealt ei võta ka surm. Kui astute vahekorda mõnega, kel pole üldse kaubanduslikku seisust, takistab see vahekohut, venitab protseduuri ja lõppeks keeldub ta ka otsuse täitmisest, vaatamata kõigi majandusrühmade sammudele ja hoolimata oma heast nimest ning edaspidiseist krediitvõimalusist. Muidugi lahendab siis kohus asja teie nõudel. See on juba halvemaid juhtumeid, mis võiks ette tulla. Veenduge niipalju kui see on võimalik oma ostja või müüja kaubanduslikus moraliteedis. Vahekohus on mõeldav ainult ausaile ja auväärseile inimesile, mitte aga kelmele ja ebaausaile protsessijaile.

Sadamatööde korraldamise ümber.

Mõnesid märkeid teisest vaatenurgast.

Sõnavabaduse põhimõttel anname ruumi Tallinna Börsi- ja Sadamaartelli vanema E. Riismani kirjale sadamatööde korraldamise asjus, avaldades kirjutise lõpul vastuväited ja äriringkondade seisukoha vaidluse all oleva küsimuse kohta.

Toimetus.

Kaub.-tööstuskoja Teataja nr. 17 käsitleb hr. E. M. õige suure pahameele avaldusega Tallinna Börsi- ja Sadamaartelli tööde küsimust. Pahameel on tingitud nendest arvustavatest ridadest, mis on ilmunud viimastel aegadel ajalehe-veergudel ja seetõttu artelli küsimuse tõstnud vist küll tähtsamaks kui ta seda tõesti on. Hr. E. M-l ei peaks aga olema põhjust järeldada, et iga sõna, mis öeldakse sadama praeguse korra kaitseks, tuleb just artellist. Juba 1929. a. suvel ilmus „Rev. Botes“ nr. 157 artikkel, mis käsitles umbes samu mõtteid, mis kirjutised „Vaba Maas“ ja „Päevalehes“, kuid tuntud nimetähed „W. S.“ selle kirjutise all peaksid tõendama hr. E. M-le küll täieliselt erapooletut küsimuse käsitlemist, kuigi materjalid võivad olla saadud vastavaist majandusministrile adresseeritud märgukirjadest.

Artell oma poolt ei eita sadama reorganiseerimise võimalusi paremuse sihis, kuid see peaks algama kustki ülemalt ja laiaulatuslikumalt. Selgitada, kas selleks on just sobiv ins. Masik'u poolt ettenähtud sadamate korraldamise kava, mis sihib

cramajanduse poole, ei ole käesolevate ridade ülesanne, kuid on kindel, et üksi tööde reorganiseerimine selle kava teostamise esimese sammuna tekitaks ainult segadusi, kui kõik muu jääb endiseks, sest praegune tööde kord on kasvanud välja sadama praeguse korralduse nõudeist. Kaub.-tööstuskoja 6. sektsiooni reorganiseerimiste terav ots on pööratud praegustele sadama sillatöödele, mis on artelli ainuõigus. Peaks vist aga küll olema selge, et see on kõige vähem pahe sadamas, kui ta üldse praeguse sadama korra juures pahe saab olla, sest sadamatööde kallidus ei olene sugugi veel artelli töötasudest. Artelli tariifide järgi moodustab artelli töötasu $\frac{1}{75}$ — $\frac{1}{500}$ osa kauba väärtusest, kaubasaajate kaebuste järgi moodustavat aga sadamatööde kulu kuni $\frac{1}{3}$ kauba väärtusest, järelikult peab sadamatööde kalliduse põhjus peituma küll kuski mujal kui artellis.

Uusi kavatsusi ei ole artell katsunud iialgi kujutella ebaõigeis värves, vaid on piüdnud asjaolusid selgitada nii, nagu nad on. Kui artelli ainuõiguse vajadust põhjendatakse sellega, et tööd toimuvad korralikumalt, siis peaks, seda enesekiituseks ristimata, olema selge, et üks ettevõtte suudab talaseil töötada kiiremini ja korralikumalt kui mitu ettevõtet, kes üksteise järele peavad ootama, ja iialgi ei saa tõmmata piirjoont, kus lõpeb ühe vastutus või algab teise oma. Usun, et seda ka hr. E. M. ei eita. Sellega ei tarvitse nende ettevõtete töövoime või usaldatavuse peale olla heidetud mingisugust varju.

Ja mis puutub varguste vähenemisse, siis ei ole siin artell ennast kiitnud, vaid tal on olnud heameel kuulda, et kaupmeeskond, kellega artellil on olnud otsekoheseid kokkupuutumisi, seda korduvalt on konstateerinud. Ja meil on heameel, et ka hr. E. M. sadamas korra loomises leiab omajagu artelli teeneid.

Mis puutub sellesse, et laevaruumist kuni tollilaoni on praeguse korra juures kaup artelli silma all või käte vahel vaevalt $\frac{1}{6}$ — $\frac{1}{4}$ ajast ja $\frac{1}{30}$ — $\frac{1}{100}$ kaugusest, siis peame tähendama, et need momendid, mil kaubad artelli käte vahelt läbi käivad, on kõige hädaohtlikumad, mis on põhjustanudki artelli vastutuse ja ainuõiguse allesjätmise neis punktides. Artelli kätes ei ole kaubad küll veol, kuid hr. E. M. eksib, kui arvab, et artelli järelevalve siin puudub. Talaseilt kaupu vooridele asetades saadab artell nad märgitud seisukorras lattu, kus artelli liige vastuvõtmisel kontrollib, et kaubad oleksid vooril samas seisukorras, nagu nad on talasilt ära saadetud. Peale selle on aga artellil vedude jaoks oma liikuvad valvepostid, kes voore sillal alati silmas peavad.

Hr. E. M. leiab pahe mitmekordseis kontrollides, mida üheski teises sadamas ei olevat. Meile jääb arusaamatuks, millised kontrollid hr. E. M. leiab olevat mitmekordsed! Igatahes ei ole üleliigne artelli kontroll, sest Kaub.-tööstuskoja ettepaneku kava majandusministeeriumile artelli ja tollivahelise lepingu muutmise asjas tunnistab ka ise, et kaupade juures, mis võetakse laevadelt otsekohe tolliladudesse, tuleb kaupade vastuvõtmist laevalt ning vedudel kuni laoni kontrollida sel ettevõttel, kes vastutab tollilaos (järelkult artellil), kuid laadimist talasilt vooridele ja vedu võib toimetada ka kaubakäsitaja. Mille poolest siis sadama kord muutuks lihtsamaks, jääb uduseks.

Kui ainuõiguse kaotamise põhjuseks on artelli talasitööde kallidus, siis ei ole artell öelnud ära tariifide revideerimisest, kuid seni ei ole Kaub.-tööstuskoda tariifide vastu osutanud kuigi suurt huvi. Talasitööde kallidus on hr. E. M. poolt suuresti liialdatud. E. M. kirjutises märgitud hindadega ei tee neid töid ükski ettevõtte, kui ta tolli ja kaupmeeskonna ees peaks kandma samasuguseid kohustusi ja ülesandeid nagu artell. Artell on avaliku aruandega asutus, tema raamatupidamine ja asjaajamine revideeritav Börsikomitee poolt, ja seetõttu näitab sissetulekute ja väljaminekute vahetõde päris erapooletult, kui palju artell teenib. See teenistus aga ei ole kõne väärt (v. 1929. a. aruanne „Riigi Teataja“ lisas nr. 23 — 1930. a.).

Töökulused võiks vähendada ainult tehniliste

abinõude ja sisseseadete soetamisega, kuid need nõuaksid suuri kulusid ja põhjalikke ümberehitusi, mis ei olene artellist.

Mis puutub sellesse, nagu oleks olnud kaebusi artelli töö viibimise kohta, mis olevat mõjunud kaasa veo- kui ka laadimis-lossimistöõde kalinemisele, siis paluksin hr. E. M.-i tuua fakte. Artell võib tõendada andmetega, et ta on töötanud talaseil üle kahe korra kiiremini kui vastavad normid seda nõuavad. Tallinna sadamakapteni töömäär, mis on töötatud välja asjatundjate poolt välismaa sadamate töönormide alusel, nõuab suvekuudel päeva kohta 45 tonni segakauba ja 75 tonni partiikauba väljalaadimist. Artell laadib aga välja 80 tonni segakauba ja 200 tonni partiikauba päevas. Töö viivitamise kohta ei ole artellini ulatunud ühtki kaebust.

Oleksime väga tänulikud, kui artellil võimaldataks kaasa töötada Kaub.-tööstuskoja vastavais komisjonides, mis peavad valmistama ette sadamatööde reorganiseerimist; kuid kahjuks on seni kõik kavad ja ettepanekud tehtud artellist mööda minnes ja artelli esindajaid on kutsutud komisjonide koosolekuile ainult kahel korral.

Ed. Riisman,
Tall. B. & S. artelli vanem.

Järeldused.

1. Minu märkus „Kaub.-tööst.-koja Teataja“ nr. 17 oli avaldatud, nagu märkuse alguses tähendatud, „Rmn“ kirjutuse puhul „Pvl.“ nr. 135 ja samasisulise D. L. kirjutuse puhul „V. Maa“ nr. 172, milles Tallinna sadama sisemise korra reorganiseerimise küsimus, mis Kojas arutusel, oli täiesti põhjendamatu viidud asjaliselt pinnalt „materdamise“ pinnale, mille juures liig peitmatult paistis silma artiklite autor.

2. Rõõmustab väga, kui nüüd artelli vanem hra E. Riisman on valmis küsimust asjaliselt käsitlema ning küsimuse lahendamisel kaasa töötama. Kuid selle juures tuleb vaid pidada silmas, et see pole sugugi Kojas 6. sekts. küsimus ja et kõik senised kavad ei ole ka selle sekts. kavad, vaid Kaub.-tööst.-koja kavad, mille väljatöötamisest on võtnud osa kõik ringkonnad, kes sellest küsimusest on mitte ainult huvitatud, vaid ka väga kompetentsed. Kuid viimasel ühisel koosolekul vastavas erikomisjonis avaldas hra E. Riisman küll otse kategooriliselt, et praegune artell ei soovi üldse arutada Kaub.-tööstuskoja kava.

3. Kaub.-tööstuskoja kõige esimeses ettepanekus majandusministrile on ette nähtud, et lihtsustatakse kontroll ühenduses artelli ja tollivalve ümberkorraldusega nii, nagu see on mujal maail-

mas. Kas lõpliku kava juures tuleb talasile jätta veel tollikontrolli kõrvale ka artelli kontroll, see küsimus tuleb otsustada ühenduses tollivalitsusega. Isiklikult arvan, et on täiesti küllalt ühekordsest kontrollist, mis kulusid palju vähendab.

4. Minu kiujutises toodud vahed talasitööde hindades taksi ja tegelike kulude järgi on toodud ETK märgukirja põhjal, kes on teinud vastavad kalkulatsioonid. Kuigi need vahed peaksidki olema vähemad, siiski on nad ebamääraselt kõrged, mis andvat aastas isegi praeguse korralduse juures ligi 15 milj. senti ülejääki (L. D. artikkel „V. M.“ nr. 127).

5. Väide, et Koda ei ole seni artelli töötakside vastu tunnud kuigi suurt huvi, on täiesti alusetu, sest need on üheks suureks põhjuseks küsimuse ülestõstmisel. Küll aga asus vastav komisjon kui ka maaklerite ühing täiesti õigele seisukohale, et küsimuse praeguse seisukorra juures ei

saa uusi töötakse võtta vastu enne, kui ei ole otsustatud tööde ulatuse ja ümberkorralduse küsimus. Näiteks puht artelli seisukohast mõjutavad ometi takse väga need „lisatööd“, mis komisjoni arvates ei peaks kuuluma tasuta tööde hulka kaupade arvel.

6. Ei ole minul olnud tahtmist praeguse artelli tegevust laita, vaid olen küsimust käsitelnud Teat. nr. 17 viimase kahe kirjutise puhul. Arvan, et säärase tehnilise küsimuse otsustamine üldsuse seisukohalt välja minnes on palju loomulikum ja kiirem, kui vastavad asjaosalised heatahtlikult ja fair play alusel kaasa töötavad selle asemel, et katsuda igasuguste abinõudega juhtida teistele teedele. Siin on tegemist mitte mingi isikliku asjaga, vaid küsimusega, mil on suur üldine tähtsus. Ja kui artelli tegelased tõesti tahavad küsimuses töötada käsikäes, siis on see vaid tervitatav. E. M.

Prantsuse kartulitoodang, kartulite sisse- ja väljavedu.

Ka eesti kartul võib seal leida turgu.

Seni avaldatud põllumajanduslike statistiliste andmete põhjal on Prantsusmaal kartulite külvipind ja saak olnud järgmine:

	Külvipind ha.	Saak kvintaal.
1927. a.	1.497.160	175.269.180
1928 „	1.472.590	112.639.500
1929 „	1.412.670	166.181.000
1930 „	1.480.130	—

Nende andmete põhjal oli keskmine saak hektarilt 1927. aastal 117 kvintaali, 1928. aastal 76 kvintaali ja 1929. aastal 110 kvintaali. Kogu kartulisaagi väärtus hinnati 1927. aastal 6,2 miljardile, missugune hindamine ühe kvintaali eest annab 35 franki. 1928. aasta saak on statistiliste andmete põhjal hinnatud 6,8 miljardile frangile ehk keskmiselt 60 franki kvintaal. 1929. aasta saagi väärtuse kohta pole seni avaldatud täpseid andmeid. Käesoleva aasta põllumajanduslik saak on üldiselt võrdlemisi palju halva ilmastiku all kannatanud (külm ja vihm), kartulisaak hinnatakse siiski keskmiseks. Vähemalt seniste hindamiste põhjal on kartul kannatanud vähem kui teised põllumajanduslikud saadused. Lõppkokkuvõtte võib siiski muutuda, kui senine ebasoodus ilmastik kestab edasi. Kui vaadelda viimase nelja aasta väliskaubanduslikku statistikat, siis paistab silma, et Prantsusmaa veab osa oma kartulitoo-

dangust välismaale, kuid ostab samal ajal ise kartuleid välisriigidelt. Andmed viimase nelja aasta jooksul sisse- ja väljaveetud kartulite kohta on järgmised:

	Sissevedu kvintaalides	Väljavedu kvintaalides
1929. a.	4.232.101	2.371.674
1928 „	3.725.573	3.443.254
1927 „	2.672.772	2.543.000
1926 „	3.932.374	2.227.820

Andmed sisse- ja väljaveetud kartulite väärtuse kohta viimase kolme aasta jooksul on järgmised (tuhandis frankides):

	Sissevedu	Väljavedu
1929. a.	246.846	160.275
1928 „	221.961	241.961
1927 „	208.638	262.772

Toodud andmed näitavad, et kaalu järgi kartulite sissevedu ületab väljaveo; eriti rohkesti on möödunud aastal veetud sisse kartuleid. Ühtlasi paistab ka silma, et nende arvude põhjal Prantsusmaa nendel kuudel kartuleid saadab välismaile, kui seal on võimalik saada kõrgemat hinda. Tähelepanu äratavad veel andmed, et sisse- ja väljaveos puudub järjekindlus. Möödunud aasta sissemaa saak on olnud 1928. aasta omast märksa suurem, ometi on kartuleid rikkaliku saagi juures

enam veetud sisse kui 1928. aastal, mil saak on olnud märksa vähem ja mil kartuleid veeti peaaegu samapalju sisse kui välja. Seda asjaolu võib seletada seega, et kartulite nõudmist võib osalt katta teiste ainetega, mille saak samal ajal on olnud rikkalikum.

Üksikute maade järgi on Prantsusmaa kolme viimase aasta jooksul kartuleid vedanud sisse järgmiselt (kvintaalides):

Iga aasta 1. märtsist 1. juunini (värskeid kartuleid):

	1929. a.	1928. a.	1927. a.
Alžiirist	289.643	233.683	219.643
Hispaaniast	102.384	63.129	74.056
Itaaliast	2.998	5.429	7.744
Mujalt	8.166	129.869	8.883

Sissevedu muul ajal ja endise aasta saagi sissevedu:

	1929. a.	1928. a.	1927. a.
Saksast	400.633	414.816	300.000
Belgiast	1.741.428	1.929.612	807.427
Alžiirist	82.000	73.000	46.372
Hollandist	860.000	600.174	308.266
Hispaaniast	162.000	114.000	90.000
Poolast	85.000	111.000	441.420
Mujalt	488.330	26.000	332.000

Sissevedul on näidanud järjekindlat tõusu Hollandist, Hispaaniast ja Alžiirist; huvitaval kombel on sissevedu Poolast läinud tagasi.

Andmed kartulite väljaveo kohta Prantsusmaalt näitavad, et enam kui pool neist läheb Inglismaale; vähemal määral on saadetud kartuleid Alžiiri, Hispaaniasse ja Portugaaliasse.

Toll ja sisseveo määrused.

Kartulite sisseveo tollimäärad on kaheksugused. Värsked kartulid, mis veetakse sisse kevadel ja suvel alul, alluvad kõrgendatud tollile. Kuni hiljutise tollitõstmiseni võeti kartuleilt, mis toodi sisse märtsist 1. juunini, 21 franki 100 kilogrammilt. See määr on jäänud endiseks, ainult aeg on uue

tollikõrgendusega pikendatud 1. juulini. Muul ajal sissetoodud kartuleilt, samuti ka eelmise aasta kartuleilt, mis tuuakse sisse 1. märtsist 1. juulini, võetakse uue tollimäära põhjal 15 franki 100 kilogrammi br. Uus tollimäär astus jõusse juulikuus. Varem maksev määr oli 6 franki.

Kartulisaadetised peavad olema varustatud päritolu-maa vastava tervishoidliku asutise tunnistusega, mis tõendab, et kartulid tulevad maa-kohast, kus kartulihaigusi — poryphore ja must-tõbi (synchtriumendobioticum chrysophlyctis endobiotica) — ette ei ole tulnud. Tunnistused peavad olema antud prantsuse ja päritolu-maa keeles.

Eestist ei ole kahe viimase aasta jooksul kartuleid Prantsusmaale toodud. Küll näitavad aga Prantsusmaa 1927. aasta väliskaubanduslikud andmed, et Eestist sel aastal on sisse toodud 28.392 kvintaali kartuleid. 1927. a. oli Prantsusmaal paremaid saagiaastaid. Kui siis sissevedu Eestist oli võimalik, peaks arvatavasti olema võimalik edaspidigi sisse vedada. Ärid, kes siis Eestist kartuleid sisse vedasid, seletavad, et nad saadetistega on jäänud rahule. Sisseveo firmadest võib nimetada „Anciens Etablissements R. Labie & Makanghia Réunis“, 48, rue Montmartre, Paris. See firma ei müü üldiselt või ei saada harilikult kartuleid turule. Ta on suur firma aiavilja alal, kuid 1927. aastal on ta ostnud eesti kartuleid. Ta teeb seda selgi aastal, kui pakkumised osutuvad soodsaiks. Peale selle võib nimetada teisi: f/a G. Rougier, 47, Boulevard Huyssmann, Paris A. Lorin, 1 rue Montmartre, Paris ja Villette Pérard, 15 rue de la Réunion, Paris.

Sügisene saak pole veel turul, seepärast on ka hinnad kujunemata. Augustikuu alul müüdi Pariisi keskhallides 100 kilo, uued Hispaania, 120—130 franki; Hollandi — 65—80 fr.; Inglise (saucisse rouge) 90—100 franki.

Jüri Sammul, konsul.

Kaubandus-tööstuskoja kirjavahetus.

Ärraamatute tempelmaksutamise asjus.

Küsimus:

Mitmed äripidajad on pöörnud meie poole järelepärimisega selle kohta, kas tempelmaksutatakse ja kuidas nimelt ärraamatuid, mis lisa-

takse ligi tõenduseks edasikaebustele maksudevallitsusele puhaskasumaksu määramise asjus. Mõned on arvamises, et see seadus on selgusetu ja et raamatud maksustatavat lehtede arvu järgi. Säärane maksustamine ei võivat olla õiglane ja minevat palju maksuma, nii et see teeb võimatuks edasikaebamise.

Vastus:

Kohtuminister pööris Riigikohtu poole seletuse pärimisega küsimuse kohta: „Kuidas võtta tempelmaksu raamatute ja kaustikute esitamisel, kas ainult selle osa pealt, mis puutub asjasse, või kõikide lehtede pealt?“

Kohtuminstri arvamuse järgi kuuluvad tempelmaksu tariifi nr. 2 järgi tempelmaksustamisele ainult need lisad, mis esitatud avaldasi täiendavad ja arendavad ning eraisikute ja asutiste soovil või seaduse mõudmisel neile juure lisatakse. Sellest peab järeldama, et raamatute ja kaustikute esitamisel peaks tempelmaksustatama ainult asjasse puutuvad poognad, kuna kaustiku või raamatu teised osad, mis

avaldist täiendavad või arendavaid andmeid ei sisalda, tempelmaksustamisele ei peaks kuuluma.

Riigikohtu üldkogu oma otsusega 18./20. septembrist ja 5. oktoobrist 1929. a. nr. 2 ühines selle arvamusega.

Nagu sellest Riigikohtu otsusest näha, on esitatud küsimus teataval määral lahendatud, kuid nähtavasti mitte lõplikult ning mitte küllalt kategooriliselt. Tempelmaksu seaduse tõlgitsemisel on kerkinud esile palju teisigi arusaamatusi ja kui ükskord asutakse tempelmaksu seaduse revideerimisele, on loota, et ka käesolev küsimus uues seaduses lahendatakse täpsemalt.

M. P.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Ärideregister augustikuu teisel poolel.

Registreeritud firmad.

- O/Y. Aero Eesti osakond, Tallinn, lennuühenduste pidamine Eesti ja Soome vahel, Eestis tegutsemiseks volitatud esindaja Nikolai Vehlmann; Eestis operatsioonideks määratud Smk. 500.000.—
- Saapatööstuse A.-S. „Estoking-Union“, Tallinn, põhikapital Kr. 200.000.—; juhatuse liikmed: Anton Teetsov, Morduch Teitelbaum, Constantin Wachmann, Abram Stein, Helmar Gerretz, August Soots.
- Rudolf Handt, Tallinn, masinate agentuur.
- F. Harhat, kübaratööstus „Asa“, Tallinn, ainuisiklik äripidaja Frida Harhat, prokurist Meyer Schwarts.
- Aleksander Horn, restoran „Du Nord“, Tartu.
- Johannes Ivanov, Nõmme, toiduainetekaupl.
- Marie Ivanova, Viljandi, puuviljakauplus.
- Erich Jaanvärk, kirjastus „Nool“, Tartu.
- Axel Kallismaa — Esimene teadete ja detektiivbüroo, Tallinn.
- Hans Kelping, Tallinn, õllepood.
- Eduard Kesa — Limonaditööstus, suhkru, siirupi ja äädika tappimine „Nektar“, Tallinn.
- Hans Kingu, kiirpressimise tööstus „Memphis“, Tartu.
- Vilhelmine Kirsch, Viljandi, toiduainetekauplus.
- Emma Kits, kübaraäri „M-me Emmy“, Tartu.
- Karl Kivikas, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Anna Koppel, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Hugo Kuusik, Tartu, toiduainetekauplus.
- Bernhard Küpker, Tallinn, „Deutsche Treuhand-Aktiengesellschaft für Warenverkehr Berlin“ esindaja.
- Arvid Lantsky — limonadi- ja karastavate jookide tööstus, Tallinn.
- Karl Mandel, Tallinn, elektromehaanika- ja parandustöökoda.
- Katarina Muru, N.-Jõesuu, vürtspood.
- Arnold Muuga, Võru, lina-, linaseemnete ja põllusaaduste kauplus.
- Anna Märtn, Tartu, piimapood.
- Liine Naaris, Tartu, toiduainetekauplus.
- Villem Nabi, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Julianne Noskov, Tallinn, õllepood.
- Vjatscheslav Nottbeck — Kopli vorsti- ja pasteeditööstus, Tallinn.
- Osvald Past, Tartu, toiduainetekauplus.
- Juuli Pensa, Tartu, toiduainetekauplus.
- Hanna Peters, Tallinn, saiapood.
- Karl Petry, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Arnold Pihel, Tartu, toiduainetekauplus.
- Valter Piin, Tallinn, kulla- ja kellasepääri.
- Arnold Putko, Tallinn, vanaraua- ja ehitusmaterjalikauplus.
- Alide Rehepapp, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Oskar Reikop, Tallinn, juuksetööstus.
- Hermann Rõivas, Tallinn, en-gros manufaktuuräri.
- Mall Saar, Viljandi, toiduainetekauplus.
- Frederick Sewell, Tallinn, agent.
- Hugo Strauss, Tallinn, pudukauplus.
- Oskar Süda, Tallinn, toiduainetekauplus.

42. Tallinna restoranide, kohvikute ja söögimajade teenijate ühing, Tallinn, restoraan („Kodu“), juhatuse liikmed: Eduard UMBERG, Jakob Sisask, Karl Lillep, August Kurlei, Evald Vaarmann, Jaan Kornel, Mihkel Ramjalg, Oskar Tolmats.
43. Aleksander Tamm — Toila apteek, Voka v.
44. Margarete Tarkmann — rohu-, värvi- ja segakauplus, Türi.
45. Karl Tender, Tallinn, pesupesemise töökoda.
46. Konstantin Tiisfeldt, Tallinn, juuksetööstus.
47. Katarina Tilk, Tallinn, pesukoda.
48. Toomas Toompuu, Tallinn, leivatööstus.
49. Marie Troost, Tallinn, toiduainetekauplus.
50. Hilda Vorsmann, Tallinn, saapapealsetööstus.
51. Genovefa Vähk, Tallinn, lihakauplus.

Registreeritud muudatused.

1. Tisleri- ja sadulsepatööstus A. Jakobson ja A. Pitk, Tallinn, ühingust lahkunud Anton Jakobsoni asemele astus Lovise Pitk. 9. aprillil s. a. lahkus ühingust ka Artur Pitk ja ettevõtte tegutseb edasi firma all: Tisleri- ja sadulsepatööstus L. Pitk, kus ainuisiklikuks äripidajaks on Lovise Pitk.
2. A.-S. Juck, Kurruk & Lel, Tartu, juhatusest lahkunud Salme Juck.
3. J. Kirt, toiduainete- ja heinakauplus, Tallinn, muudetud täisühinguks firma' all J. Kirt ja A. Leppik, kus osanikeks on Johannes Kirt ja Alfred Leppik, osakapital Kr. 600.—
4. A.-S. Esimene Eesti võitünni- ja vaadivabrik J. Kivisild ja Ko, Tallinn, juhatusest lahkunud Leopold Schulz.
5. R. Kuhi, Võru, harja- ja pintsli-tööstus, avanud oma saaduste kaupluse Tallinnas.
6. Alb. Lall, Laatre v., segakauplus üle viidud Elistvere vallast Laatre valda.

7. Johannes Lorop, Võisiku v., avanud klaasivabriku („Rõisu-Melleski“) müügikontori Tallinnas.
8. Puutööstuse A.-S. Markel M. Makarov, Tallinn, juhatusesse täiendavalt valitud Anton Teetsov, Leo Sepp ja Constantin Vachmann.
9. A.-S. Mey ja Landesen, Tallinn, asjaajajaks-direktoriks on Vladimir Sedeltschikoff.
10. Maksujõuetuks tunn. A.-S. O. Pallas & Ko, Tallinn, Tall.-Haapsalu Rahukogu poolt on kinnitatud konkursivalitsus.
11. A.-S. Heinr. Puls, Pärnu, juhatuse asukoht on üle viidud Tallinnast Pärnu; põhikapital vähendatud Kr. 100.000-ni.
12. A.-S. Jorgen Raaschau & Ko, Tallinn, põhikapital vähendatud Kr. 60.000-ni.
13. A.-S. Karl Schoeme, Tallinn, likvideerimisele asunud.
14. Otto Seimbach, Tallinn, avanud mööblikaupluse.
15. Kaub.- ja tehnikakontor „Vironia“ H. Simm & Ko, Tallinn, prokuura antud Erna Simmile.
16. A. Thal — raua- ja koloniaalkauplus, Viljandi, üle viidud Türitl Viljandi.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. Uus Tallinna katusepapi-vabrik W. Grohmann & Ko, Tallinn.
2. E. Leihberg, Põltsamaa, segakauplus.
3. Gustav Naas, Tartu, toiduainetekauplus.
4. Anna Petry, Tallinn, toiduainetekauplus.
5. Theodor Rehepapp, Tallinn, toiduainetekauplus.
6. Jüri Saar, Viljandi, toiduainetekauplus.
7. Nikolai Vehlmann, Tallinn, lennuveo agentuuräri.
8. Eesti Tööstustarvituste Kaubandusühing N. Vöhrmann-Hill & Co, Tallinn.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisade nr. nr	Elukoht
Kurbek, Jüri ja tema abikaasa Anna, sünd. Ülem	15. III 30.	N ^o 30 15. IV 30.	Läänem. Kirbla v.
Arras, Friedrich ja Sikk, Emma Peetri t. . . .	16. XII 29.	„	Võrum. Erastvere v.
Sunsel, Karl Jaani p. ja tema abikaasa Anna Reinu t.	31. I 30.	„	Tartum. Sootaga v.
Hausenberg, Arnold Karli p. ja tema abikaasa Ella sünd. Voitke	4. I 30.	„	Tartu, Herne 30.
Wieckberg, Karl-Aleksander Friedrichi p. ja tema abikaasa Olga Simeoni t., sünd. Teppich	21. I 30.	„	Tartu, Gildi 1.
Jürgerson, Karl Gustavi p. ja tema abikaasa Therese Johani t., sünd. Jakobson	27. I 30.	„	Saare vallas.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa nr. nr	Elukoht
L u h a, Arnold Gustavi p. ja tema abikaasa Leili, sünd. Viru	27. I 30.	Nõ 30 15. IV 30	Kuremaa vald.
K o n s a p, Jaan Ado p. ja tema abikaasa Amalie-Marie	17. X 29.	„	Toolamaa vald.
T a h v e l, Rudolf Ado p. ja tema abikaasa Hilda Hansu t.	21. XII 29.	„	Lõve v. Jantsi t.
P ä r t e l p o e g, Voldemar-Jaan Pärteli p. ja tema abikaasa Johanna, sünd. Toom	5. XI 29.	„	Tartu, Riia t. 64.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Ühe arvustaja ja arvustuse puhul.

Hra A. Pitka poolt on viimasel ajal meie Laevasõidu eriajakirjas „Laevandus ja Kalaasjandus“ avaldatud arvustavaid artikleid mereseaduste kavade ja viimasel ajakirja numbris ka Kaub.-tööstuskoja poolt registreeritud „Tallinna sadama kommete“ kohta. Kas see tuleb kogemata või sünnib meelega, aga nende arvustuste iseäraldusteks on, et võetakse arvustuse alla seda, mida tegelikult ei ole. Nii avaldas „L. ja K.“ käreda arvustuse uue laevaseaduse kava § 1 kohta selle järele, kui see § § vastavate majandusringkondade soovitusel ja tegelaste pealekäimisel juba mitu kuud tagasi mereseaduse komisjoni poolt oli välja jäetud.

Viimases „L. ja K.“ numbris juhtub sama lugu Kaubandus-tööstuskoja poolt registreeritud „Tallinna sadama kommetega“. Võetakse käreda arvustuse alla kommete § 15 ja 17 redaktsioon, mis ei vasta kinnitatud kommetele. See redaktsioon ilmub küll „Kaub.-tööstuskoja Teatajas“ nr. 1, 1929, kuid järgmises „K.-t.-k. Teatajas“ on avaldatud kommete redaktsioon lõplikul kujul, kus need § § on koguni teised, nii et terve arvustus variseb täiesti kokku. Võiks vahest vabandada sellega, et seda märkust ei ole kõik pannud tähele, kuid ka see langeb ära, sest kombed on peale selle eriraamatutena ilmunud kolmes keeles. Muu hulgas tehti ingliskeelne tõlge hra A. Pitka poolt. Huvitav on nüüd teada, kas need on üks ja sama isik? Kaubanduskombed on teatavasti enne Koja poolt registreerimist põhjalikult läbi kaalutud vastavas segakomisjonis ja on asjaomaste ringkondade töö ja kokkuleppe viil. Kõik kommete muutmise või paranduse ettepanekud, kui kellelgi neid on teha, võetakse samas korras kaalumisele. Selle tõttu on täiesti arusaamatu säärase artiklite mõte, eriti seesuguses toonis, meie laevasõidu eriajakirja veergudel.

Ins. E. Masik.

Rahvusvaheline telefoni abonentide nimestik.

Kuna riikidevaheline telefoni otseühendus järjest areneb, on nüüd trükist ilmunud uus rahvusvaheline telefoni abonentide nimestik, mis riikidevahelist telefonilist läbikäimist märksa hõlbustab. Nimestikku on äriettevõtted võetud üles tähestiku järjekorras ja ka erialade järgi, mis selle käsitamise teeb tarvitajale kergeks. Raamat sisaldab ka teateid ning juhatusi riikidevahelise telefonilise läbikäimise korra, taksid jne. kohta nii Euroopas kui ka Euroopa ja meretaguste maade vahel.

Soovitame meie ärirahvale, kes kasutavad telefonilist ühendust välisriikidega, muretseda endale see nimestik. Raamat on müügil suuremais raamatukaupluses. Kõigis rahvusvahelise telefoni abonentide nimestikku puutuvais küsimusis annab vajalisi seletusi ning juhatusi hr Ed. Laaban postivalitsuses, telef. 302-92.

S. Songi raamatukauplus Võrus 30 aastat vana.

1900. a. sügisel asutas Fr. Karlson Võrus esimese eesti raamatukaupluse, mis seal kujunes tähtsaimaks rahvuslikuks ettevõtteks ja hariduse ning kultuuri levitamise keskuseks. Raamatukauplus avati dr. Fr. R. Kreutzwaldi majas.

1906. a. läks äri ostuteel S. Songi kätte, kes raamatukaupluse töö üle käidavamale kohale turu ääre. Praegu asub see ühes trükikojaga Nageli majas. Kolmekümne aasta jooksul on Songi äri elanud üle mitmeid tormi ja tuuli, kuid rohkearvulise ostjaskonna poolehoid on aidanud haavu parandada. Soovime juubilarile oma poolt õnne ja edu tulevikuski.

Raadiooperaatorite eksamid.

Nagu posti-telegraafi-telefoni valitsus teatab, korraldatakse eksamid raadiooperaatoreile

24. sept. s. a. kell 10 homm. Tallinna Kopli Rannajaamas. Eksamineerimine sünnib R. T. nr. 73 — 1929 kava järgi ning soovijail tuleb esitada teadaanne vastavate dokumentide juurelisamisega hiljemalt 17. sept.

Eksamid kaubalaeva mehaanikute kooli.

Kaubalaeva mehaanikute kooli juhataja teate põhjal 30. aug. s. a. algavadksamid kaubalaeva mehaanikute kooli I-le ja III-le semestrile 25. septembril s. a. kl. 18 Tallinnas, Narva mnt. 46.

Kooli astuda soovijail tuleb palvekirjadega esineda kuni 20. septembrini ja arstlikule järele vaatusele ilmuda 24. septembril kell 20 Narva mnt. 46.

Soome:

Soome suvitajad Eesti kuurortides. Viimase paari aasta jooksul on käinud rohkesti soomlasi Eestis suvitamas. Alguses tervitati Soome liikumise suurenemist üle lahe, kuid nüüd tuleb kuuldavale juba hoiatavaid häält. Kõigepealt avaldasid nurinat Soome oma supelasutised, kuna neis käesoleva aasta suvel, vaatamata soodsaile ilmadele, suvitajate arv lüüdnud aastaga võrreldes jäi vähemaks. Augusti alul saadud andmete põhjal on Soome supelasutistes sõpelvõõraste arv olnud 10%—80% võrra vähem kui harilikult.

Peaaegu igal pool väidetakse, et selle nähtuse põhjuseks on Eesti supelkohtade võistlus. „Helsingin Sanomat“ kirjutab sel puhul, et soomlased on hakanud liiga harrastama Eesti ja teiste maade kuurorte, samal ajal olevat Soome oma supelasutised, kus võiks väga hästi tervist parandada, juba mitu suve suvitajate puudusel kannatanud. Hea olevat küll sõlmida vennasrahvaga tutvus- ja sõprussidemeid, tutvuda nende oludega, kuid see ei tohtivat sündida kodumaa huvide arvel. Käesoleval suvel olevat Eestis olnud 3000 suvitajat Soomest, kodumaa kuurortides kõigis kokku aga mitte pooltki nii palju. Viimasel ajal olevat suvitussõidud üle lahe saanud rohkem moeasjaks, leht ei usu ka, et need sõidud palju Eesti-Soome suhteid suudavad parandada.

Kodumaa tööstuse toetamine. Valitsuse poolt 10./4. s. a. näidatud eeskujul jälgides on ka Helsingi linnavalitsus teinud otsuse kõik tellimised, mis linnamajapidamises ette tulevad, võimaluse puhul anda kodumaa tehaseile, kuigi kodumaa hinnad välismaa pakkumistest osutuvad kallimaks. Helsingi linnavalitsus läheb veelgi kaugemale

oma otsusega: nimelt nõutakse, et eeskätt tuleb anda tellimisi Helsingi linnas asuvaile tööstusettevõtjatele, ka siis, kui nende ettevõtete hinnad on veidi kallimad kui mõne muu tehase hinnad, mis töötab teises Soome linnas.

Puukaubaturg. Augusti lõpuni on Soomest s. a. müüdnud puukaupa 655.000 standarti (1. a. 930.000 stand.). Augustis müüdi kõigest 25.000 stand. Nii suurt vaikust augustikuus ei ole Soome puuturul juba mitu aastat olnud. Importärid kõigis maades on äärmiselt tagasihoidlikud, elavad käest suhu ning hoiduvad suuremate partiide viisi puukaupa ostmast, nähtavasti loodetakse jälle hindade alandamist N. Vene poolt. Mõned inglise importärid on soome vähematele importööridele pakkunud erakorraliselt madalat hinda, neist on mõned pakkumised veel madalamad kui vene 4. sordi hinnad fob Arhangelis. Arvatakse, et säärase pakkumiste siht on proovida müüjate meeolelu, närveerida neid ja sundida hindu alandama. Kui säärane taktika annaks tagajärgi, oleksid venelased sunnitud uuesti oma hinnad laskma alla, võib-olla eelmistegi müükide pealt. Kuna Soomest ¼ k. a. puukauba ekspordi määrast on juba realiseeritud, ei ole puukaupmehed nõus enam hinnaalandusi tegema.

Puuviljasaak. Rohke puuviljasaagi tõttu on Lääne-Soome puuviljaturul tekkinud kriitiline seisukord. Esimest sorti õuntest pakutakse 2—6 smk. kg, halvemate sortide eest pakutakse päris naeruväärset hinda. Kriitilise seisukorra tõttu puuviljaturul olid puuviljakasvatajad Turusse 7. septembriks kutsunud kokku nõupidamise, et selgitada, missuguste abinõudega oleks võimalik k. a. saaki realiseerida kasulikumalt. On kuulda, et välismaa õunte sisseveole tahetakse teha raskusi, vähemalt 2—3 kuu jooksul, kuni kodumaa saak on müüdnud.

Kartuliturg. Haruldaset hea kartulisaagi tõttu on ka hinnad langenud enneolematult madalaks. Helsingi turul müüdi värsked kartuleid juba augustikuul lõpul 25—30 smk. hektoliiter, suurmüügil isegi 22 smk. hektoliiter. Hinnad olid nii madalad vaatamata sellele, et enne 1. septembrit värsked kartuli sissevedu takistab välismaalt kõrge toll. Ka praegu on kartuli hinnad äärmiselt madalad. Hämenlinnas müüakse kartuleid 16 smk. hektoliiter, s. o. 23 Soome penni kg.

Kartulitaud on tulnud ilmsiks mitmes kohas Lõuna-Soomes. Niiskete ja soojade ilmade tõttu levib kartulitõbi kiiresti.

Veeseen hävitab kartuli pealsed mõne päevaga. Lohjal on taudi vastu võitlemise sihiga pandud maksma karantiini määrused.

Poola:

Miks Poola loobus keelkonventsioonist?

Juuni lõpul avaldas kaubandus-tööstusminister Kwiatkowski välispressi esindajaile Varssavis oma vaated olukorra kohta, mis tekkisid Poola loobumisest keelkonventsioonist.

Kõigepealt konstateeris minister, et Poolal enne sõda olid suured võimalused oma saadusi müüa. Nii leidsid tööstussaadused loomuliku turu idas, toarained, poolsaadused ja põllumajandusproduktid läänes, kuna sissevedu Poolasse teostus ümberpöörduvalt. Pärast sõda panid peaaegu kõik riigid maksma kitsendusi sisse- ja väljaveo alal.

Genfi konventsioon pidi need sisse- ja väljaveokitsendused kaotama. Mõnele riikidele aga andis konventsioon rea individuaalseid erandeid. Poola kirjutas konventsioonile alla ainult sel eeldusel, et ta saab täieliku vabaduse kaubaläbikäigu alal. Selle juures oli Poolale tähtis, et keelukaotuse asemel teised riigid uusi välispool konventsiooni seisvaid raskusi ei hakka kaubanduse alal teele veeretama.

Ei tule unustada, et 80—85% poola väljaveost moodustavad süsi, nafta ja nende saadused, puu, metallid, raud, tsink, põllumajandusproduktid, lõpuks tekstiilsaadused. Paljude nende produktide kohta annab konventsioon Poola lääne-

naabreile erilisi õigusi. Poola, püüdes saada võimalikult suurema vabaduse oma kaubavahetusele, astus otsekohe läbirääkimistesse saksa valitsusega kaubanduslikus läbikäimises tasakaalu saavutamiseks, kuid need läbirääkimised ei annud soovitud tulemusi ja Poola oli sunnitud konventsioonist loobuma.

Minister Kwiatkowski on arvamises, et rahvusvaheliste konventsioonide sõlmimisel üldse kui ka käesoleval juhul tuleks töö meetodit muuta. Praeguste läbirääkimiste süsteemi juures leidub ikka üks või mitu riiki, kellelele konventsioon osutub vastuvõtmatuks. Hoopis parem oleks, kui Euroopat huvitavate ja rahvusvahelist sanktsiooni nõudvate majandusküsimuste tervik koos ühises komisjonis tuleks harutusele. Siis võiksid konventsiooni vastuvõtmisest huvitatud riigid otsekohe kaaluda soodustusi ja kaotusi, mis nad teiste lepingute aktsepteerimisel peavad kandma. Saadud kaotusi ühel alal võiks kergesti tasandada ja Euroopa majandusel ümberehitamist soovivate riikide kokkulepe oleks palju kergem siis, kui valitsused otsekohe võiksid hinnata, kuidas üldkokkuleppe bilanss mõjutab nende maa majandushuve.

Vastuseks esitatud küsimusele tähendas minister, et tema isiklikult ei ole ebakasuliku väljaveo suurendamise pooldaja, ta pooldab enim kodumaa toodangu ja tarvituse tõstmist.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi.

Tollikomitee tunnistas:

I. A. Sisseveotariifis.

Hambaharja ümbrikud, papist, välismaa firma nimetusega, ühes pakis, kuid lahus hambaharjadest, ühes hambaharjadega tollitavaks m. l. t. § 215 p. 2 järele, võttes arvesse, et nad ühes pakis on sisse toodud. Kuivõrra nende ümbrikude arv vastab kaubale, see teha kindlaks kaubakäsitaja kulus. (T.-k. otsus nr. 3942 — 15. VIII 30. a.).

Ölikriit, mille keemiline koosseis on järgmine: petrooleetriga ekstraheeruvaid nafta derivaate — 18,5% ja mitteekstraheeruvaid — 81,5%, viimase osas on 77,2% mineraalollusi, mis koostub peaaesjaliselt CaCO₃-st (kriit), ja 4,3% orgaanilist — põlevat ainet, t. t. § 66 p. 1. alla kuuluvaks kui eraldi nimetatata mullad, mis materjalina tarvitatakse vabriku tööstuseks. (T.-k. otsus nr. 3962, 3895 — 22. VIII 30. a.).

Värv, mis oma koosseisult on n. n. sublimee-

ritud tinavalge, mille koosseis kirjanduses leiduvate andmete põhjal on aluslik seatinaväävelhappe sool vähese tsinkhapendi lisandusega, näiteks: väävelhaputina (Pb SO₄) — umb. 50%, tinahapendit (FbO) — umbes 40% ja tsinkhapendit (ZnO) — umb. 10%, t. t. § 131 alla kuuluvaks, samal alusel kui tsinkseatinavalge. (T.-k. otsus nr. 3972 — 22. VIII 30. a.).

Värvitud ja värvimata vildist kübarakuppel, terava või enam-vähem lameda põhjaga, koonusetaoline, ülespressimatu (keermatu) äärega, t. t. § 210 p. 2 alla kuuluvaks kui kübarakuppel, millele veel kübara vormi ei ole antud. (T.-k. otsus nr. 3974/3952 ja nr. 3975/3949 — 29. VIII 30. a.). Seega tühistan tollidirektori ringk. nr. 73 — 25. a. p. 2.

Aerud, keskkohal umbes 20 cm. laiuselt nahaga üle tõmmatud, t. t. § 61 p. 2 alla kuuluvaks, võttes arvesse, et naha väike osa ei kujuta kauba nahaga ületõmbamist, vaid ainult kaitset libisemise ja hõõrumise eest. (T.-k. otsus nr. 3986 — 29. VIII 30. a.).

Toiduainete turg.

London.		Hamburg.	
12. IX. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		12. IX. Nisu.	
Northern Manitoba	£ 33/3	Sisemaa, tonni eest	Rmk. 242—244
Hard Winter	" 31/7 ¹ / ₂	Manitoba, cif 100 kg. eest term. fl.	9.05
Rosario Santa	" 32/3	Western II, cif 100 kg. eest loco.	" —
" Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		Hard Winter II, 100 kg. eest	
Manitoba	" 25/9	termin	" 8.85
Austraalia	" 23/3	" Rukis.	
Kansas	" 25/6	Sisemaa, tonni eest loco	Rmk. 182—184
" Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —		" Kaerad.	
370 Ingl. naela	" 17/3	Sisemaa, tonni eest	" 162—166
California, kaal — 424 Ingl.		" Odrad, suve	
naela	" 35/6	Sisemaa, tonni eest	" 200—220
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		" Odrad, talve	
La Plata	" 12/6	Sisemaa, tonni eest	" 192—196
Canada Nr. 2	" 13/—	" Suhkur.	
Donau	" 13/—	Hollandi, laadimisel	sh. 7/6
" Linad, cif.		C. S. R. — do —	" 8/—
Riga Livonian Z. K.	" 54.—	Poola, — do —	" 6/7 ¹ / ₂
Pärnu H. D.	" 50.—	Java,	" 8/9
Slanetz U/A Medium	" 49.—	" Riis, Burmah II, 50 kg. eest	" 14/4 ¹ / ₂
" Bacon, kaal 112 Ingl. n.		" Rasv.	
Iiri	sh. 96.— 104.—	American Purelard	\$ 30.3
Daani	" 88.— 94.—	Steamlard	" 29.—
Kanada	" 92.—	" Või.	
Hollandi	" 75.— 86.—	Sisemaa või I sort	Rmk. 143.—
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		" " II "	" 131.—
Inglise	" 14.— 18.—	" " III "	" 115.—
Daani	" 12.— 14.—	Eesti	" 146.—148.—
11. IX. Või.		Läti punane	" 150.—152.—
Daani	" 154/—	" must	" 146.—147.—
Läti	" 126/— 128/—	Uus Merimaa	" 150.—151.—
Leedu	" 126/— 128/—	Siberi	" 158.—
Eesti	" 126/— 130/—		
Siberi	" 120/—		
Uus Merimaa	" 128/—		

NÕUANDE-BÜROO

maksustamisküsimusis — äri-, fulu- ja tempelmaks —

on avatud 15. maist s. a. Kaubandus-tööstuskoja juures.
 Büroo töötab vann. adv. M. PUNGA juhatusel. Büroos
 on tegevad end. majandusmin. käsutusametnik ja end.
 maksuinspektori abi hr. E. ROSS ja Kaubandus-tööstuskoja
 nõunik hra R. BERENDSEN.

Büroo on avalud äripäevadel — peale laupäevade — kella 5–6 õhtul.

Nõuandmine hinnata.

Välisbörsid.

	L O N D O N											
	1. IX	2. IX	3. IX	4. IX	5. IX	6. IX	8. IX	9. IX	10. IX	11. IX	12. IX	
Frank . . .	123.74	123.76	123.76	123.79	123.79	123.79	123.84	123.86	123.82	123.81	123.76	
Dollar . . .	4.8678	4.8679	4.8661	4.8641	4.8637	4.8608	4.8622	4.8634	4.8625	4.8622	4.8590	
Rootsi kroon	18.103	18.102	18.098	18.096	18.096	18.095	18.093	18.095	18.095	18.093	18.091	
Daani kroon	18.163	18.102	18.098	18.162	18.163	18.163	18.161	18.162	18.161	18.162	18.162	
Norra kroon	18.166	18.163	18.166	18.167	18.166	18.166	18.167	18.165	18.167	18.167	18.167	
Saksa mark .	20.39	20.391	20.389	20.397	20.413	20.413	20.405	20.41	20.415	20.412	20.404	
Soome mark	193.50	193.45	193.42	193.31	193.22	193.15	193.15	193.12	193.22	193.22	193.15	
Floriin . . .	12.0843	12.0825	12.08	12.0787	12.0786	12.0762	12.0771	12.0790	12.0775	12.0775	12.0743	
Liira . . .	92.96	92.95	92.92	92.87	92.84	92.82	92.83	92.84	92.85	92.84	92.79	
Helveetsia fr.	25.035	25.037	25.038	25.043	25.043	25.053	25.056	25.056	25.058	25.056	25.055	
Cehhosl. kr. .	164.07	164.04	164.00	163.97	163.93	163.87	163.82	163.82	163.87	163.85	163.84	
Belgia frank	34.843	34.838	34.843	34.842	34.835	34.84	34.847	34.855	34.86	34.865	34.863	
Sillingid . . .	34.444	34.434	34.433	34.433	34.423	34.423	34.423	34.433	34.433	34.443	34.433	
Pengo . . .	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	
Latt . . .	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.24	25.25	25.25	25.25	25.25	
Litt . . .	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75	
Cerv.	9.464	9.464	9.464	9.464	9.455	9.455	9.455	9.455	9.456	9.46	9.452	
Eesti kroon .	18.25	18.25	18.25	18.24	18.25	18.25	18.24	18.24	18.25	18.22	18.25	
Hõbe p/unts	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	167 ⁷ / ₁₆	
Plaat. p/unts							107/6					
Kuld p/u. . .												
	B E R L I N											
	1. IX	2. IX	3. IX	4. IX	5. IX	6. IX	8. IX	9. IX	10. IX	11. IX	12. IX	
Naelsterling .	20.391	20.39	20.391	20.39	20.401	20.404	20.403	20.406	20.416	20.414	20.40	
Frank . . .	16.48	16.475	16.475	16.475	16.485	16.48	16.48	16.48	16.485	16.48	16.485	
Dollar . . .	4.189	4.188	4.190	4.191	4.1955	4.1975	4.1965	4.197	4.198	4.190	4.198	
Rootsi kroon	112.61	112.60	112.62	112.64	112.75	112.73	112.74	112.76	112.80	112.80	112.76	
Daani kroon	112.29	112.27	112.26	112.26	112.33	112.34	112.34	112.36	112.42	112.40	112.33	
Norra kroon	112.24	112.21	112.23	112.23	112.30	112.32	112.32	112.12	112.35	112.33	112.29	
Soome mark	10.54	10.541	10.543	10.548	10.558	10.56	10.558	10.559	10.563	10.563	10.563	
Floriin . . .	168.76	168.73	168.75	168.82	168.91	168.94	168.94	168.97	169.01	169.—	168.95	
Liira . . .	21.93	21.93	21.945	21.94	21.975	21.97	21.985	21.985	21.935	21.99	21.99	
Helveetsia fr.	81.435	81.42	81.43	81.415	81.47	81.46	81.435	81.435	81.445	81.46	81.44	
Belgia frank	58.53	58.515	58.52	58.51	58.565	58.56	58.53	58.545	58.545	58.545	58.52	

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid.
Jahad: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg. 43.00—45.50	„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg. eest tões valge puuvillase kotiga.	
„sõre, Ameerika ja Inglise	„ 43.00—45.50	Püülijahu:	
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski		Rukkipüü patent (ä 50 kg.)	100 kg. 23.50
Jahu: rukki	„ 11.40—12.30	„ harilik	„ —
rukkipüü	„ 19.40—20.00	„Eesti Parem“ saiajahu (ä 50 kg.)	„ 42.50
nisu, pehme	„ 30.00—45.50	„Kalev“	„ 39.00
sõre		„Taara“	„ 38.00
		„Kungla“	„ 33.00
		„Sampo“	„ 30.50

		Kroonid.			Kroonid.
Manna (à 50 kg.)	100 kg.	46.00	Koks, kütte	1000 kg.	43.00—43.50
Granular	"	43.00	" gaasi, Tall. gaasivabrik	"	35.00—40.00
" poolsõre	"	45.00	Kütteturvas (Riigi turbatööst.)	1000 kg.	12.85
" sõre	"	45.50	Põlevkivi, I sort A fr. Kohtla j.	"	6.10
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		" I " B	"	5.50
Jahu: rukki	"	11.55—12.15	" II "	"	4.90
" " piiril	"	20.00—20.60	" III "	"	2.75
" nisu, pehme — sõre	"	31.00—45.20	" asfalt, mastiks netto	100 kg.	7.25
Nisu, Eesti	"	20.00—21.50	" fenolaat, netto	"	9.00
Rukis, Saksamaa	"	9.50—10.00	Karbolineum A & B	"	17.—
" Ameerika	"	9.75—10.00	" C, netto	"	15.—
" Poola	"	9.50—9.75	Estobituumen-pigi D & E, netto	"	10.25—10.75
Kaerad, toidu, Vene	"	—	" tooresõli, netto	"	7.25
" " Saksa	"	—	" raskeõli	"	10.25
" " Poola	"	11.00—11.50	" mootornafta	"	9.—
Odrad, õlle, Poola	"	20.00	Imbutusõli A netto Kohtla	"	10.—
" toidu "	"	18.00	" B " "	"	9.50
Herned, rohelisted, Vene	"	—	" C " "	"	9.—
" valged, Vene	"	—	Katuselakk fr. Kohtla j.	"	10.50
" " Hollandi	"	22.50—23.00	Raualakk fr. Kohtla j.	"	25.00
Peluškid, külvi	"	—	Raud, sordi	"	14.00—14.50
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	"	—	" vits	"	18.00—25.00
Riis, Burma II	"	36.50—37.00	" plekk	"	18.25
Kartulitärklis „Superieur“	"	31.—	" plekk, tsingitud	"	32.00—34.00
Siirup, kartuli, 420/0	"	40.—	" talad	"	13.70—14.30
Glükoos	"	38.—	Teras, inglise	"	70.00—100.00
Või, eksport, I sort	1 kg.	2.20—2.25	" Saksa	"	70.00—100.00
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	" vedru	"	23.00—25.00
" kodumaa	"	1.09—1.15	" talla, ree	"	17.00—18.00
Kaseiin, Eesti	100 kg.	60.00—65.00	Inglistina	"	360.—400.—
Juust „Schwetsi“, kodumaa	1 kg.	1.55—1.65	Seatina	"	55.00—60.00
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	kast	27.00—27.90	Vaskplekk, punane	"	150.00—155.00
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.25—1.70	" valge	"	125.00—130.00
" Inglise	"	1.20—1.45	Tsinkplekk	"	68.00—72.00
Kohv, Rio, Santos	"	2.30—2.50	Masinaõli,	"	27.00—28.00
" Kesk-Ameerika sordid	"	3.10—4.80	" Ameerika	"	29.00—31.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.00—5.50	Mootorõli	"	35.40—42.70
" " Orange Pekoe, Java	"	3.80—5.00	" Poola № 6	"	22.90
" " Moning, Hiina	"	4.00—4.70	Autoõli, Ameerika	"	39.65—105.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	—	Linaseemneõli	"	95.00
" " Ceh.-Slov.	"	30.—	Värnits	"	97.00
" " Poola	"	26.25—26.50	Tsilindriõli, Ameerika	"	34.00—35.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	—	" Vene 280 ⁰	"	33.00
jaam Irboska ja Narva	"	3.40	" " 320 ⁰	"	65.00—70.00
" " Saksa	"	3.40	" Ameerika 280 ⁰	"	31.50—36.60
Heeringad, Schoti Matties,	"	—	" " 320 ⁰	"	44.00—54.90
1930. a. pütik	tünn	46.00—50.00	Nafta, Vene	"	12.00—13.00
" Schoti Matfulls	tünn	60.00—62.00	" Ameerika	"	12.00—13.00
" Islandi	"	20.00	" Poola	"	11.75
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.90—0.95	Petrooleum, Vene, sisternid ja	"	—
Liha, looma, I sort	1 kg.	0.40—0.65	vaadid	"	19.00—20.00
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	—	" Am., sistern. ja vaadid	"	19.00—20.00
" päevalille	"	—	" Poola	"	17.10
" suhkrupeedi	"	—	Bensiin, Vene	"	40.00
" kookos	"	—	" II sort	"	37.25
Jahu, päevalille	"	—	Bensiin, Ameerika	"	40.00
Segajõutoit I s.	"	—	" Poola I sort	"	34.65
" II s.	"	—	Pesusooda, kodumaa	"	9.00—9.50
Soja tangud	"	—	Seebikivi	"	28.00—29.00
Nisukliid	"	—	Värvid, nigros., veessulav, välism.	1 kg.	5.50
Puuvillane riie, Bias netto	meeter	0.57—0.72	" tsinkvalge, välism.	"	0.73—0.78
" " Mitkal	"	0.44—0.53	" tinavalge, "	"	0.85—0.86
Õli linaseemned, 87 ⁰ /0, basis,	"	—	" ooker, "	"	0.17—0.24
saatejaam	100 kg.	15.25—16.80	Vätisained, salpeeter, Norra	100 kg.	—
Linaseemned, külvi 95 ⁰ /0, basis,	"	—	" superfosfaat 18—20%	"	—
saatejaam	"	18.50	" Thomasjahu 17—18%	"	—
Kivistüsi, auru, Yorkshire,	"	—	" Lubjasalpeeter	"	—
2 korda pestud	1000 kg.	26.50—27.00	Kaalisool	"	—
" " Newcastle	"	26.00	" 40%	"	—
sepa	"	29.00	" Kajniit 12%	"	—
			Väähelhapuammoniaak	"	—

Narva Kalevi Manufaktuur ja Sindi Kalevivabrik

valmistavad meeste- ja naisterahva mantliriideid, kõiki vormiriideid, ülikonna-, fraki- ja püksiriideid, daamide kostüümi- ja kleidiriideid, õpilaste kalevit, biljardi kalevit, flanelle, vaipu, suurrätikuid, villaseid kangaid tehniliseks otstarbeks: kõik parimas, vastupidavas headuses ja uuemates mustrites. Kõigis paremates riideärides saada val.

L I V O N I A

ÕLU

MÖDU

LIMONAD

Vabrik

TARTUS, Kalda t. 5/6, tel. 2-38

Tallinna ladu

„Vellamo“, Klaasingi t. 11, tel. (2)20-58

Tehase saadused tuntud kõrges headuses.

Saleda joone saavutamiseks

tarvitage A. E. G. elektri-masseerimisaparaate.

Müük soodsatel järelmaksu tingimustel.

A. E. G.

Elektriselts

TALLINN

Raekoja pl. 4.